

Framsidan

Aktuellt magasin om biblioteksfrågor från Kultur i Väst | Nr 4 | 2015

Sänkta trösklar

Koll på attityderna

Språkvänner i Rosengård

Må bra med böcker

Se varje individ

Bibliotekens uppdrag kring folkbildning och demokrati ger dem en central roll i en samhällsutveckling präglad av åsikts- och informationspolarisering, ojämlikhet, intolerans, bildnings- och delaktighetsklyftor. Bibliotek är viktigare än någonsin och många har också ett stort förtroende för verksamheten.

De senaste åren har vi på Kultur Skåne haft förmånen att samarbeta med forskare. Eva Schwartz, forskare i filosofi vid Södertörns högskola, föreläste nyligen för bibliotekscheferna i Skåne utifrån erfarenheterna från utbildningen ”Omdöme, bildning och det mellanmännsliga mötet – en utbildning i bibliotekariens praktiska kunskap”. Med utgångspunkt från kursdeltagarnas egna berättelser om dilemman kopplade till yrkesrollen gav Schwarz en bild av biblioteksprofessionen som en komplex roll. Inte sällan ställs bibliotekarier inför etiska dilemman eller knepiga situationer där olika användares intressen ställs mot varandra. Då krävs erfarenhet, kunskap om användarna, fingertoppskänsla och en förmåga att möta alla människor utifrån deras förutsättningar.

Per-Anders Hillgren och Mette Agger Eriksen, forskare i Interaktionsdesign vid Malmö högskola har under året hållit i forskningscirkel kring designprocesser för och med folkbibliotek i Skåne. De brukar prata om vilka värden biblioteken och personalens arbete skapar för individer och samhälle. Genom att utveckla sitt arbete med exempelvis medborgardialog och dynamiska designprocesser kan biblioteken stärka sin roll som viktiga noder i ett demokratiskt samhälle.

Forskarna har på olika sätt satt fingret på

det strävsamma arbete som görs varje dag av bibliotekspersonal som möter och vägleder användare med olika bakgrund, förutsättningar, frågor, utmaningar, behov och drivkrafter. Detta arbete tror jag är en betydelsefull del av bibliotekens demokratiska värde.

Bibliotekspersonalen stärker genom sitt arbete människors kunskap, tillit och samhörighet och möjliggör för människor att vara aktiva samhällsmedborgare. Ett exempel på det personliga mötetets betydelse för att stärka människors delaktighet i samhället är Bokstart, ett pilotprojekt i bland annat Landskrona. Där har bibliotekarier gjort hembesök med bokpaket till familjer i socioekonomiskt utsatta områden och just samtalen mellan bibliotekarierna och familjerna har bidragit till att flera familjer som inte tidigare ”hittat in” i det svenska samhället börjat besöka biblioteket, men även andra samhällsinstitutioner.

Det handlar inte bara om att tillgängliggöra litteratur, information eller kultur utan också om att stärka människors förmåga att ta del av det som tillgängliggörs. I utvecklingsarbetet kring mångspråkig biblioteksverksamhet som många folkbibliotek i Skåne deltagit i de senaste åren har det varit intressant att se att inriktningen har gått från tillgängliggörande av medier på olika språk till mer fokus på målgruppsarbete och bemötande. Även i MTM:s och bibliotekens gemensamma arbete för att personer med läshinder ska kunna ta del av litteratur och information har bemötandefrågor blivit allt viktigare.

Bemötandekompetensen utvecklas stän-

digt i de dagliga mötena med användarna, men det kan också behövas ett medvetet och strukturerat arbete. Rosengårdsbibliotekets arbete, som lyfts i detta nummer är ett exempel, HBTQ-certifiering som är aktuellt för många bibliotek är ett annat. Oavsett från vilken målgrupp arbetet utgår eller i vilken form det sker tror jag att bibliotekens strävan mot ett mer medvetet och inkluderande bemötande kommer alla biblioteksanvändare till del. För det handlar ju egentligen om något så enkelt – och svårt – som att se varje individ.

Foto: Kennet Ruona

Kristina Elding

Funktionsansvarig för regional biblioteksverksamhet Kultur Skåne, Region Skåne

Framsidan

Tidningen Framsidan ges ut av Kultur i Väst som är en förvaltning inom Västra Götalandsregionen. Framsidan ska främja biblioteksutveckling genom att ge kunskap, inspirera, problematisera samt skapa dialog och debatt kring bibliotek och aktuella biblioteksfrågor.

Ansvarig utgivare:
Fredrik Svedemyr

Redaktörer:
Helén Andersson
Fredrik Svedemyr

Redaktionsråd:
Helén Andersson
Ninni Eriksson
Eva Johansson
Fredrik Svedemyr

Layout och bildhantering:
Kerstin Strömberg
Fredrik Svedemyr

Kontakt:
Framsidan
Kultur i Väst
405 44 Göteborg
Tel: 031-333 51 00
redaktionen@framsidan.net

Webbplats:
www.framsidan.net

Prenumeration och adressändring:
www.framsidan.net
prenumeration@framsidan.net

Omslagsillustration:
Jonathan Josefsson

Tryck:
Cela Grafiska
ISSN-nummer
1651-1271

Vid efterfrågan går det att få Framsidan inläst
Hör av dig till
lars.bred@kulturivast.se
Tel: 031-333 51 88

Innehåll

Se varje individ Kristina Elding, Kultur Skåne, om det personliga mötet	2
Pris till inspirerande lärare Årets Amy-pristagare Jenny Edvardsson	5
Sakta mot ett tillgängligare samhälle Kulturrådet och Myndigheten för delaktighet följer upp läget	7
En resa i tillgänglighetens landskap Flytten som öppnar upp biblioteket för fler	9
Lagen som främjar tillgänglighet Nya diskrimineringslagen	12
Människor mellan raderna Att arbeta med missbrukare och på anstalter och häkten	13
Språkvänner i Rosengård Bibliotek med fokus på språk	15
Alla människor har en hemlighet Samtal om bemötande	18
Koll på attityderna Hjärnkoll motverkar fördomar	20
Hon får andra att förstå Ambassadören som berättar om psykisk ohälsa	21
Må bra med böcker Bokcirkel som rekommenderad behandling	23
Självklar mötesplats Mötesplats Norrby i Borås	24
Rätt kvinna på rätt plats Profilen – Heidi Carlsson Asplund, en eldsjäl som gör skillnad	26
Global satsning Internationella Daisykonsortiet	30
Om jag hade ett bibliotek Mats Ahlsén berättar om livslånga konsekvenser efter mötet med fru Peterzon med z	31

Pris till inspirerande lärare

Årets Amy-pristagare heter Jenny Edvardsson. I sitt arbete som gymnasielärare drivs hon av stor envishet och med hjälp av digitala verktyg, bloggar och sociala medier hjälper hon eleverna att lyckas.

– Jag ger mig nog aldrig. Om det inte funkar tänker jag efter vad jag skulle kunna göra annorlunda för att den här eleven ska lyckas, säger hon.

Text och bild: Helén Andersson

Jenny Edvardsson arbetar som gymnasielärare i svenska och historia på Wendesgymnasiet, ett yrkesgymnasium i utkanten av Kristianstad. Där är hon också förstelärare med inriktning på svenska, språkutveckling och IKT. Hon säger att det passar henne att vara lärare på ett yrkesgymnasium med nästa bara pojkar som elever.

– Killarna är raka och jag försöker vara tydlig i min undervisning. Och det funkar. Om det inte funkar, om någon inte förstår, tänker jag att det lika gärna kan bero på mig, att jag varit otydlig eller att jag sänt dubbla signaler.

Stödstrukturer

Varje lektion inleder Jenny Edvardsson med att ta alla i hand, ha ögonkontakt och hälsa välkommen. Att jobba med goda relationer är en del av hennes strategi och något hon funderar mycket över.

– Min upplevelse är att det är fler unga som är trasiga idag än när jag började som lärare på 1990-talet. Många ungdomar idag har behov av att bli sedda och att ha någon som bryr sig.

Samma stöd upplever hon att många elever behöver i sitt skolarbete där hon ge-

Utrymme Jenny Edvardsson menar att det är hennes skolledare, kollegors och elevers förtjänst att hon tilldelats årets Amy-pris.

– Det är de som sporrar mig och ger mig möjligheter att få prova, testa och utmanas.

nom att använda digital teknik och pedagogiska modeller vill underlätta, motivera och stötta elever. Stödstrukturer som pedagogisk arbetsmodell har tidigare inte varit så tydligt i den svenska skolpedagogiken. Det är först under senare år skolan lägger fokus på att eleven ska kunna analysera, dra slutsatser och reflektera. Om eleven ska komma dit i sitt tänkande, tror Jenny Edvardsson att det behövs stödstrukturer i olika form och i hennes fall handlar en stödstruktur ofta om att hon först visar, sedan får eleverna träna i grupp för att till slut göra uppgiften individuellt. Ytterligare stödstruktur i form av till exempel skrivmallar är också bra hjälp.

– Modellen skapar ett mervärde när arbetet blir i flera steg och de svaga får möjlighet att träna och diskutera. En stödstruktur kan vara enkel och se olika ut, men kan skapa underverk för elever som har svårt att hålla saker i huvudet.

Blogg

Efter att ha hälsat och alla i klassen har satt sig, inleder Jenny Edvardsson varje lektion med en genomgång av klassens blogg. På bloggen finns information, planering, material och uppgifter och alla ser vilket arbete som ska göras just den dagen.

– Idag till exempel hade jag gjort en skrivmall på bloggen som stöd i att ställa frågor när de läser en text. Jag började med att illustrera detta genom högläsning och genom att tänka högt och visa. I morgon får de jobba i grupper, och sedan kommer de att få jobba individuellt med en roman de valt själv.

Jenny gör också egna filmade genomgångar som finns på en Youtubekanal. De kan liknas vid små instruktionsfilmer där eleven till exempel kan se en genomgång av hur man steg för steg skriver ett referat.

– Den kan eleven titta på som stöd hemma eller när jag inte finns till hands, säger hon och berättar att hon också använder sig av facebook, men att det framförallt är till kollegor i olika grupper, liksom ytterligare en blogg som är kopplad till kollegor där hon framförallt delar med sig av olika tips.

Delaktighet

I sin undervisning utgår Jenny Edvardsson från den enskilde eleven och börjar alltid med att kartlägga elevens nivå när det gäller bland annat läshastighet och läsförståelse. Här ser hon vilka som behöver extra stöd och kan anpassa undervisningen och till exempel välja texter som finns kopplade till Legimus och Inläsningstjänst, eller hjälpa eleven koppla en talsyntes till datorn.

– Jag funderar mycket kring textval och finns inte texten som lättläst eller inläst, då läser jag högt så att alla får texten på samma gång, säger hon och menar att det är viktigt att alla kan delta i samma diskussioner.

– Jag måste se till att alla har läst en text samtidigt. Om det är genom Legimus, digitalt eller högläsning spelar ingen roll. Men hade jag inte gjort det hade jag inte kunnat ha ett klassrum för alla.

Att använda digital teknik inom pedagogiken tror Jenny Edvardsson är förutsättning för att underlätta, stötta och motivera

Fakta

Amy-priset delas ut av Myndigheten för tillgängliga medier, MTM.

Priset kan gå till ett förlag eller en institution, organisation eller förmedlare som under året har satsat på tillgängliga medier på ett spännande eller framgångsrikt sätt.

elever. Men hon tror också det är nödvändigt eftersom den är en del av vårt samhälle.

– Vi ska ju utbilda och förbereda eleverna för att komma ut i ett yrkesliv. Och om motivationen finns, de är i skolan och får rätt stöd och lite struktur, då brukar de flesta klara av kunskapskraven.

Uppmärksamhet

Förutom årets Amy-pris kom Jenny Edvardsson på en delad andraplats till lärarpriset Guldäpplet 2015. Att hon blir så uppmärksam tror hon blygsamt kan bero på att hon vågar testa och prova nya material och andra typer av stödstrukturer, och att hon hela tiden reflekterar och funderar hur hon kan utvecklas som pedagog för att möta fler elever.

– Sedan tycker jag det är oerhört roligt att vara lärare. Jag tycker inte det är jobbigt. Och egentligen gör jag inte något annorlunda. Jag gör bara det alla borde göra. ■

Kultur berikar livet

Kultur i Väst
kulturivast.se

Sakta mot ett tillgängligare samhälle

Det generella tillgänglighetsläget går sakta framåt. Samtidigt kvarstår mycket arbete med att skapa ett samhälle där alla kan delta på lika villkor. Exempelvis visar siffror från Kulturrådet att inte mer 16 procent av kulturinstitutionerna har åtgärdat enkelt avhjälpna hinder. Av två hundra bibliotek har majoriteten ingen handlingsplan för tillgänglighet.

Text och bild: Fredrik Svedemyr

Både Kulturrådet och Myndigheten för delaktighet presenterar återkommande rapporter om tillgänglighetsläget i Sverige. Den sammanfattande bilden är att det fortfarande är en hög grad av utanförskap för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Det händer saker, som en stärkt diskrimineringslag och andra steg i rätt riktning. Men det går sakta.

– Vi kan konstatera att det går långsamt framåt. Det tar tid för de här sakerna att rinna ner från juridiska och politiska formuleringar till konkret handling. I de flesta fall beror det inte på någon illvilja. Det handlar ofta om okunskap, säger Magnus Lagercrantz utredare vid avdelningen för uppföljning och analys på Myndigheten för delaktighet.

Tidigare i år publicerade Myndigheten för delaktighet rapporten Samlad uppföljning av funktionshinderpolitiken Hur är läget? Den samlade bilden är att arbetet med att konkretisera funktionshinderpolitiken är ett långsiktigt arbete. Trots att det finns tendenser till en positiv utveckling, tar det tid innan effekterna syns i samhället. Det är fortfarande många som inte kan delta i samhället på lika villkor, slår rapporten fast.

Sprida kunskap

Kulturrådet är en av 22 strategiska myndigheter som ska stödja och driva på utvecklingen för att uppnå de nationella målen i funktionshinderpolitiken. Kulturrådet har

fått i uppdrag av regeringen att följa upp tillgängligheten för tre specifika områden, att de kulturinstitutioner som får statsbidrag ska ha en handlingsplan senast 2013, åtgärdat enkelt avhjälpna hinder senast 2016 samt ha en tillgänglighetsanpassad webb senast 2016. Det första delmålet är så här långt avböckat. När det gäller den fysiska tillgängligheten och tillgänglig webb, så är läget lite mer utmanande. Endast 16 procent av kulturinstitutionerna har så här långt åtgärdat enkelt avhjälpna hinder. För tillgängliga webbplatser ger Kulturrådets rapport inget entydigt svar. Men övergripande pekar man på en positiv utveckling och en ökad medvetenhet.

– Vi ställer i första hand krav på de regionala kulturinstitutioner som får verksamhetsbidrag från staten inom kultursamverkanmodellen. Det vi gör är att lyfta frågorna och sprida kunskap. Vår rapport Kultur för alla är en del av detta. Folkbiblioteken får inga verksamhetsbidrag, men kan få statsbidrag i form av projektstöd och är samtidigt en viktig kulturinstitution. Därför har vi också med folkbiblioteken i vår rapport, säger Lotta Brilioth Biörnstad, enhetschef för avdelningen litteratur, läsande och kommunikation på Kulturrådet.

Viktigt steg

Rapporten bygger på enkätsvar som Kulturrådet samlat in. Av två hundra bibliotek uppger 38 procent att de har en handlings-

Sakta Magnus Lagercrantz på Myndigheten för delaktighet ser små steg framåt mot en ökad tillgänglighet i samhället. Det finns en bättre medvetenhet. Men mycket arbete kvarstår.

plan för tillgänglighet, 30 procent uppger att arbetet med en handlingsplan är påbörjad. Det betyder att 32 procent av biblioteken inte har någon handlingsplan alls. Siffror som förvånar Kulturrådet, eftersom det är en prioriterad grupp i bibliotekslagen. Det betyder inte att de som inte har en handlingsplan inte jobbar med tillgänglighet. Det kan ske bra arbete ändå. Men det är en betydelsefull utgångspunkt för ett mer strukturerat arbete, vilket också betonas från Myndigheten för delaktighet.

– En handlingsplan är ett viktigt första steg. Om tillgänglighetsfrågorna inte syns tydligt i processen är det risk att de försvinner. Med en handlingsplan förbättras möjligheterna att det också rinner ut i verksamheten

till konkreta åtgärder. Samtidigt har vi också en ambition att mainstreama och få in tillgänglighetsaspekten i flera områden. Vi vill inte heller att det ska vara en särfråga. Här gäller det att hitta en bra balans, säger Magnus Largerkrantz.

Få tillgängliga webbar

När det gäller enkelt avhjälpna hinder har Kulturrådet inga uppgifter i sin rapport om hur många bibliotek som åtgärdat enkelt avhjälpna hinder. Däremot uppger mer än hälften (61 procent) att de har inventerat sina lokaler. Att Kulturrådet inte har några uppgifter på hur många bibliotek som har åtgärdat enkelt avhjälpna hinder beror på ett misstag. När enkäten gick ut hade just den frågan fallit bort. Däremot visar siffror från Myndigheten för delaktighet att biblioteken generellt är duktiga på fysisk tillgänglighet. I

deras kommunjämförelse visar det sig att 95 procent av de svarande biblioteken är fysiskt tillgängliga.

När det kommer till den digitala sidan av biblioteksvärlden är det bara 16 procent som svarar ja på frågan om de har en helt tillgänglig webb som följer internationell standard (WCAG 2.0 nivå AA). 26 procent svarar till viss del och resterande del anser att de inte har en tillgänglig webb eller vet inte om så är fallet. Inte sällan hänvisar biblioteken till att de ingår i kommunens webb, samtidigt som en del svarar att de håller på att ta fram en tillgänglig webb. Men precis som för kultursektorn mer generellt pekar Kulturrådet på en ökande medvetenhet kring dessa frågor.

Strategi för framtiden

Kulturrådets främjandearbete för tillgänglighetsfrågor bygger mycket på att sprida kun-

skap och just föra dialog i de fall det finns brister. Dialogen i den så kallade Kultursamverkansmodellen har i många avseenden varit en nyckel i detta arbete. Samtidigt sitter även Kulturrådet med i en arbetsgrupp kring den nationella biblioteksstrategin, där dessa frågor får ytterligare näring.

– Vi försöker lyfta tillgänglighetsaspekterna hela tiden. Nu tar vi med oss det till arbetet med den nationella biblioteksstrategin. Det är ett bra utgångsläge för att se vad vi gör och vad vi behöver göra mer. Det handlar mycket om att främja kompetensutveckling och få in ett bredare tänk, från fysisk och digital tillgänglighet till bemötande, säger Lotta Brilioth Biörnstad. ■

Regionalt stöd till kommunerna

Den regionala biblioteksverksamheten i Västra Götaland har inte svarat på Kulturrådets enkät om tillgänglighet. Samtidigt pågår det ett aktivt arbete med att öka delaktigheten och skapa bättre tillgänglighet på bibliotek. Nu är den regionala biblioteksplanen under behandling. Där är tillgänglighetsaspekten ett prioriterat område.

Text: Fredrik Svedemyr

Kultur i Väst står för den regionala biblioteksverksamheten i Västra Götaland. Under förra året samlade Kulturrådet in uppgifter från samtliga regionala biblioteksverksamheter för sin rapport Kultur för alla - inget hinder 2015. Av totalt 20 regionala biblio-

teksverksamheter, svarade 17 på enkäten. Kultur i Väst var en av de verksamheter som inte svarade.

– Jag vet inte varför det blev så och känner inte igen att jag mottagit den här enkäten. Just nu svarar vi på ytterligare en enkät från Kulturrådet i ämnet, säger Bengt Källgren, enhetschef för avdelningen kultur och samhälle på Kultur i Väst.

Konsultativt stöd

Samtidigt pågår det ett aktivt främjandearbete inom ramen för tillgänglighetsfrågor. Kultur i Väst jobbar bland annat med konsultativt stöd och har också genomfört ett antal olika utbildningsinsatser.

– Vi har två konsulenter som jobbar med frågor som rör kultur och tillgänglighet. Kultur och tillgänglighet är ett prioriterat verksamhetsområde för Kultur i Väst. Uppdraget till Kultur i Väst sätter särskilt fokus på vidgat deltagande. Tillgänglighet för funktionsnedsatta är en viktig del av detta arbete, fortsätter Bengt Källgren.

Plan på gång

Den regionala biblioteksplanen är också under behandling och ska inom kort tas i regionens kulturnämnd. Där framgår också att Kultur i Väst ska verka för att folkbiblioteken ska vara relevanta och tillgängliga för alla.

– Den regionala biblioteksplanen befinner sig i en politisk process. Troligtvis kommer det ett beslut i regionens kulturnämnd innan årets slut. I planen anges vilka inriktningar den regionala biblioteksverksamheten ska ha under de kommande fyra åren. En av dessa inriktningar är tillgänglighet till biblioteket och dess verksamhet. I det här sammanhanget ska tillgänglighet uppfattas i vid mening. Det avser allt från lokalisering av biblioteket till öppettider, verksamhetens planering och tillgänglighet för människor med särskilda behov, exempelvis människor med funktionsnedsättning. Min förhoppning är att de aktiviteter som planeras utifrån biblioteksplanen ska främja tillgängligheten till biblioteken, säger Bengt Källgren. ■

En resa i tillgänglighetens landskap

När Lundby bibliotek flyttade var en ökad tillgänglighet en grundläggande förutsättning. Det blev inte bara en flytt till nya lokaler. Det har också varit en resa mot ett ökat medvetande kring tillgänglighetsfrågor. En resa personalen i stor utsträckning har fått göra på egen hand.

Text och bild: Fredrik Svedemyr

Lundby bibliotek flyttade till nya lokaler mellan Vågmästareplatsen och Hjalmar Brantingsplatsen i Göteborg i våras. Drygt tusen kvadratmeter bibliotek som nu präglas av en betydligt högre grad av tillgänglighet än det gamla biblioteket på två plan i stadsdelshuset på Wieselgrensgatan.

– Vi har haft regionens riktlinjer för tillgänglighet som grund i processen. Det är också riktlinjerna vi har lämnat över till arkitekten. Vi har sagt att vi vill ha grönt på alla punkter och ska göra en uppföljning för att utvärdera hur vi ligger till, säger Liza Palmgren, bibliotekarie på Lundby bibliotek.

Hitta rätt stol

Västra Götalandsregionens riktlinjer för tillgängliga och användbara miljöer är i sin senaste upplaga från 2012 och utgår från den grundläggande tanken att skapa offentliga miljöer som är tillgängliga för alla. Själva riktlinjerna anger vad det är som ska uppfyllas. Sedan följer tre olika nivåer för vilken standard som gäller utifrån behov och lagar. Utöver det rent juridiska ramverket, så har man även här vägt in olika typer av erfarenheter. Röd standard uppfyller inte lagkraven och svarar heller inte mot de erfarenheter olika personer har utifrån sina behov. Gul standard är en miljö som är tillgänglig för några. Den anger de lagkrav som Boverket har som minimikrav för tillgänglighet. Grön standard anger vilka behov som måste upp-

Engagemang Lundby bibliotek flyttade in i nya lokaler tidigare i år. Under hela processen kring flytten har tillgänglighetsfrågorna varit i fokus. Liza Palmgren har läst handikappkunskap och varit en motor i arbetet. Utmaningen är nu att skapa ett brett engagemang och inte tappa fokus.

fyllas för att uppnå en tillgänglig och användbar miljö för nästan alla.

– Det kan ibland vara svårt att hitta möbler. Vi hittade exempelvis inga bra stapelbara stolar med armstöd. Det är många saker som ska stämma och ibland blir det kompromisser, säger bibliotekschef Katrin Ryrfeldt.

Avskalad miljö

En kompromiss Lundby bibliotek har gjort är att inte pressa in så mycket medier som möjligt på den yta som biblioteket idag huserar på.

– Vi har valt att ha mindre medier för att skapa en tillgängligare yta. Därför har

vi bredare mellan hyllorna, så att det ska gå att ta sig fram med permobil såväl som med barnvagn. Vi har heller inga medier som är placerade i golvnivå eller högre än en meter och femtio centimeter. Den begränsade ytan har också gjort att vi har valt bort fysiska utställningar på biblioteket, berättar Liza Palmgren vidare.

Biblioteket har medvetet en avskalad miljö. Det finns inga hängande skyltar i taket och färgsättningen präglas av återhållsamhet. När det gäller informationen så försöker biblioteket jobba med att ta fram information i olika format. Information om hur man använder bibliotekets tjänster ska exempelvis finnas i tryckt form och digitalt.

– Vi håller just nu på med ett projekt där vi ska ta fram en rad animerade filmer på olika språk om hur man använder biblioteket som ska ligga på webben, berättar Katrin Ryrfeldt.

Lära på vägen

Både Liza Palmgren och Katrin Ryrfeldt upplever att samarbetet med arkitekterna har fungerat väl utifrån regionens riktlinjer. I Kulturrådets rapport ”Kultur för alla” lyfter man fram att många bibliotek känner en vilshenhet för vart de ska vända sig för att få stöd i frågor som rör tillgänglighet. Detta är också något personalen på Lundby bibliotek till viss del känner igen. För deras del handlar det om inte bara om tillgänglighet, utan om flytten som helhet.

– Det finns ingen organisation i kommunen för att genomföra den här typen av flytt. Vi har fått lära oss allt ifrån hur vi placerar våra möbler till hur man mäter ljusstyrka. Vi fick ta in en belysningskonsult för att till slut få rätt nivå. Det var inget vi direkt hade någon budget för, säger Katrin Ryrfeldt.

Samtidigt har biblioteket också fått konsultativt stöd från Kultur i Väst. Liza Palmgren har läst handikappvetenskap vid Linköpings universitet och har varit en motor i arbetet med att skapa en tillgänglig biblioteksmiljö. Detta har varit god näring i arbetet. Men det finns även en sårbarhet i eldsjä-

Bemötande Lundby har skapat en avskalad och luftig biblioteksmiljö som ska göra biblioteketsrummet tillgängligare för fler. Flytten till nya lokaler innebär också en ökad tillströmning. Att skapa en trygg och säker miljö för alla är viktigt. Personalens arbete med bemötandefrågor är en del i tillgänglighetsarbetet.

lar som driver en utveckling.

– Den största utmaningen för ett bra tillgänglighetsarbete är att få med hela personalgruppen på tåget, så att det inte bara blir en person som driver arbetet. Det är en stor utmaning på alla arbetsplatser. Det är bra att det finns någon med ett huvudansvar. Men det är viktigt att få till ett bra helhetstänk, säger Liza Palmgren.

Nya utmaningar

I dag handlar en stor del om att hitta arbetsformerna. Efter invigningen i våras kom sommaren. Den nya platsen har inneburit en ökad tillströmning, vilket inte minst visar sig genom att utskrivningen av nya bibliotekskort ökat med 147 procent. Mer folk innebär också ett bredare spektrum av situationer som kan uppstå. Det har förekommit slagsmål i biblioteket och i oktober skrev lokalpressen om ett fall där en av besökarna fick brotta ner en våldsam man i väntan på polis.

– Vi har flyttat till en annan plats och det ställer nya krav. Vi måste uppdatera våra rutiner kring riskanalys och rena säkerhetsfrågor. Vi måste jobba med bemötande. Det finns mycket att göra och vi har inte riktigt landat ännu, säger Katrin Ryrfeldt.

Demokratifråga

Under hösten planerar också biblioteket för att göra en uppföljning på tillgänglighetsarbetet. Det är ett sätt att jobba vidare med medvetandegörandet i personalgruppen, såväl som att skapa förutsättningar för ett bibliotek tillgängligt för alla.

– Den process vi drog igång i samband med flytten står inte still. Den kommande utvärderingen blir startskottet för hur vi ska jobba vidare med bemötandefrågor och tillgänglighet. Vi behöver alla bli medvetna om att vi har olika behov för att delta i samhället. Det är ytterst en demokratifråga, säger Liza Palmgren. ■

Regionalt stöd för tillgänglighet

Kultur i Väst är en regional förvaltning som bland annat jobbar med att ge biblioteken stöd i tillgänglighetsfrågor. Eva Johansson och Ninni Eriksson är två konsulenter som jobbar med att skapa större delaktighet i kultur- och bibliotekslivet.

Text: Fredrik Svedemyr

Hur ser ni på det generella tillgänghetsläget för biblioteken?

– Biblioteken har alltid legat i framkant när det gäller tillgänglighet. Men det finns mycket kvar att göra. Jag tror att det exempelvis finns en del ”enkelt avhjälpna hinder” att åtgärda, säger Eva Johansson.

Hur jobbar Kultur i Väst med att främja bibliotekens tillgänglighetsarbete?

– Vi har exempelvis varit en del i arbetet med att revidera Västra Götalandsregionens dokument ”Tillgängliga och användbara miljöer, riktlinjer och standard för personer med funktionsnedsättning”, kapitel bibliotek. Dokumentet kommer att ersätta befintligt till våren 2016, säger Eva Johansson.

– Vi har nätverksträffar för att fånga upp utbildningsbehov på biblioteken, konsulta-

tion och gör fortbildningsinsatser, fortsätter Ninni Eriksson.

Hur pass tydligt tycker ni Kultur i Väst är som aktör att vända sig till för att få stöd?

– Det är en hel del som hör av sig till Ninni och mig med frågor. Oftast gäller det den fysiska tillgängligheten. Det kan handla om vad en ska tänka på inför att ett helt nytt bibliotek ska byggas eller så är det en fråga om på vilken höjd ett bokinkast ska sitta. Många saknar någon att ringa inom den egna kommunala verksamheten, säger Eva Johansson.

Vad ser ni som den största utmaningen i tillgänglighetsarbetet?

– Att få in tillgänglighetsarbetet som en naturlig del i det vardagliga arbetet hos chefer

och medarbetare. Biblioteken är till för alla även en besökare med funktionsnedsättning. Ofta blir tillgänglighetsarbetet beroende av tid, person och ekonomi. Här har politiken en viktig uppgift att visa på att frågan är viktig och ställa krav, säger Eva Johansson vidare.

Vad ser ni har utvecklats i en positiv riktning?

– Det känns som medvetenheten har ökat, säger Eva Johansson och får medhåll från Ninni Eriksson som också ser en ökad efterfrågan av stöd.

– Vi får fler frågor och har fler konsultationer både från kulturinstitutioner och bibliotek, säger hon. ■

Asylsökandes behov av bibliotek

Lagom till jul kommer en ny rapport där Regionbibliotek Stockholm låtit undersöka hur biblioteken tillfredsställer asylsökandes behov.

– Det görs redan mycket på biblioteken. Nu handlar det om att göra mer och mer strukturerat, säger Krister Hansson, före detta områdeschef, Regiobibliotek Stockholm.

För att ta reda på hur biblioteken tillfredsställer asylsökandes behov, har Regionbibliotek Stockholm låtit företaget Miklo göra strukturerade gruppintervjuer med asylsökande och med bibliotekarier från Stockholmsregionen. Av de asylsökande som intervjuats uppgav ungefär tre av fyra att de är återkommande besökare på biblioteket och att biblioteken fyller en viktig funktion där de bland annat finner ro och aktiviteter i en annars ångestfylld tillvaro.

– Rapporten är viktig eftersom den ger

inblick i några asylsökande och biblioteksmedarbetares erfarenheter. På så vis kan den vara ett underlag för biblioteken i deras fortsatta arbete med asylsökande, säger Cecilia Bengtsson, utvecklingsledare Regionbibliotek Stockholm. ■

Text: Helén Andersson

Lagen som främjar tillgänglighet

Sedan 1 januari i år är bristande tillgänglighet en form av diskriminering i diskrimineringslagen. Ändringen ska bidra till ökad tillgänglighet. Fler människor med olika typer av funktionsnedsättningar får med lagen bättre förutsättningar att delta i samhället på lika villkor. Vad lagen har fått för effekter så här långt är för tidigt att säga.

Text: Fredrik Svedemyr

När lagen trädde kraft efter årsskiftet uttryckte Diskrimineringsombudsmannen, DO, att den är en viktig signal till samhällets alla aktörer om att det är hög tid att skapa förutsättningar för att alla ska kunna delta på lika villkor samhället. Så här långt har det kommit in 261 anmälningar som rör bristande tillgänglighet.

– Gemensamt är att anmälaren sällan har angett om det är enkelt avhjälpta hinder eller inte. Det handlar snarare om någon som blir missgynnad genom att inte kunna ta del av en verksamhet. Flest anmälningar

rör varor och tjänster, 112 stycken, och utbildning 65 stycken. Varor och tjänster omfattar många olika områden och tittar man på vad dessa anmälningar har handlat om ser det ut som om många anmälningar rör kollektivtrafik och transport, men även bristande tillgänglighet i butiker och restauranger har anmälts, säger Carl Lundstedt, pressansvarig på DO.

Synliggöra

Av de ärenden som så här långt har kommit in har DO gått vidare med 28 stycken. Åtta har avskrivits under utredningens gång och

de återstående 20 är under utredning. Än så länge finns det inget ärende som gått hela vägen till domstol. En anmälan har handlat om bibliotek, men DO valde att inte utreda saken och ärendet är avskrivet.

DO har inte gjort någon djupare analys på de ärenden som kommit in. I dagsläget är det därför för tidigt att säga något om lagens effekter eller specifika mönster. Samtidigt finns det en tro på lagens signalvärde och att den bidrar till att synliggöra tillgänglighetsfrågan.

– Lagändringen innebär att den enskilde som blir diskriminerad genom bristande tillgänglighet får en bättre möjlighet att hävda sin rätt. Vi tror också att lagändringen i sig kan innebära att tillgänglighetsfrågan blir mer synlig och att fler tänker på hur man kan förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar. Syftet från lagstiftarens sida har varit att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta på likvärdiga villkor, säger Carl Lundstedt vidare.

Bedömningsfall

Bristande tillgänglighet i lagens mening definieras som när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.

– Vad som är skäliga åtgärder är en skä-

lighetsbedömning. Vid en sådan bedömning är utgångspunkten först och främst de krav som ställs på tillgänglighet av verksamheten i andra lagar och förordningar, som exempelvis plan- och bygglagen, arbetsmiljölagen, skollagen eller språklagen. Utöver dessa lagkrav kan det i de flesta fall enbart bli tal om enklare åtgärder. Man tar hänsyn till bland annat ekonomiska och praktiska förutsättningar och hur varaktigt relationen den aktuella personen har till verksamheten, säger Carl Lundstedt.

Exempel på tillgänglighetsåtgärder kan, enligt Carl Lundstedt, vara att få hjälp att plocka ihop varor i en butik, att få en meny uppläst för sig på restaurang, ledsagning, information i alternativa format eller att en butik flyttar om bland varor så att det blir lättare att ta sig fram. I samband med att bristande tillgänglighet är en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen är det samma sanktion som är tillämplig som i övrig diskriminering. En verksamhetsutövare som döms för diskriminering på grund av bristande tillgänglighet kan dömas att betala diskrimineringsersättning. Ytterst är det domstol som avgör om någon blivit diskriminerad och beslutar om ersättning. Ersättningen fungerar dels som en kompensation för den som blivit utsatt. Samtidigt ska ersättningen ha en avskräckande funktion för att motverka diskriminering i samhället. ■

Människor mellan raderna

Lo Ek är bibliotekarie i på stadsbiblioteket i Norrköping. Där ägnar hon en del av sin arbetstid på fängelser, häkten och bland missbrukare. Förra hösten gjorde hon dessutom en utredning åt Kriminalvården för att få en överblick över hur biblioteksverksamheten ser ut på anstalter och häkten i Sverige.

Text och bild: Helén Andersson

I ett nyhetsbrev från Kriminalvården i september 2014 går det att förstå att ambitionen med en utredning om fängelsebibliotek är hög. Där säger generaldirektör Nils Öberg bland annat att Kriminalvården vill växla fokus från bara säkerhetsfrågor till att utveckla innehåll och kvalitet i verksamheten.

Idag skiljer sig biblioteksverksamheten både mellan olika anstalter och olika häkten. Lo Ek konstaterar i sin utredning bland annat att de flesta anstalter och häkten har någon form av avtal med ett kommunbibliotek, men att dessa avtal kan se väldigt olika ut. Det finns anstalter med heltidsanställda bibliotekarier, anstalter med bibliotekarie på plats två timmar i månaden och anstalter som låter kriminalvården ha hand om biblioteksverksamheten.

– Det sista är kanske inte det mest lämpliga. Dessutom tror jag alltid det är positivt när någon kommer in utifrån, säger Lo Ek som i utredningen också kunde konstatera att endast ett fåtal anstalter i Sverige inte har någon bibliotekskontakt över huvud taget, och att utbudet på de bibliotek som finns skiljer sig åt väldigt mycket.

– Till exempel skiljer sig tillgången till ljud- och talböcker åt. Det ser väldigt olika ut både när det gäller tid och i utbud så det finns mycket att göra för att det ska bli en likartad biblioteksverksamhet inom svensk kriminalvård.

Två anstalter och ett häkte

Anstalterna och häktet i Norrköping är lyckligt lottade med både bibliotekslokal och bibliotekarie. Lo Ek är på anstalterna varje tisdagskväll där hon ena veckan är på Skenasanstalten, och andra veckan på Kolmårdenanstalten. På häktet är hon varje onsdag hela dagen. Att häktet får en hel dag beror på att behovet är större och att de häktade sitter isolerade utan att få träffa varandra och därför slussas en i taget till biblioteket.

– Alla är medvetna om att det tar längre tid, men alla ser också vinster med att få byta miljö, få tillfälle att prata om något annat och kanske en liten extra promenad genom korridorerna. Det gäller att bryta isoleringen på så många sätt det bara går. Så jag är jättestacksam att mitt häkte prioriterar biblioteksverksamhet.

Det finns cirka 1 500 böcker och andra medier på varje bibliotek som är öppna även när Lo Ek inte är där. Och eftersom det finns många som är läsovana på anstalterna vill hon att bibliotekslokalerna ska likna riktiga bibliotek så mycket det bara går så här finns böcker, ljudböcker, lättläst, musik och tidningar.

– Det betyder jättemycket för dem att själv kunna botanisera, kolla på skyltställ och få lite uppslag. Och självklart går det att beställa också.

Kriminalvården hyr stadsbibliotekets

På riktigt Lo Ek tror att böcker har en avgörande betydelse när man mår dåligt och att det är viktigt att det blir på riktigt.

– Det är viktigt att det kommer någon utifrån. Det får inte bara bli ett tidsfördriv, något som är på låtsas.

tjänster där det ingår en summa att köpa media för. Det som köps in lånas bara inom anstalter och häkte, och når aldrig allmänheten på stadsbiblioteket. Dessutom beskriver Lo Ek det som köpts in till kriminalvården som

specifik litteratur med bland annat mycket självbiografier om andra som suttit i fängelse, och mycket ny litteratur.

– Jag försöker köpa sådant det pratas om i till exempel nyhetsmorgon på tv eller vad det skrivs om i tidningarna. De intagna har ofta mer koll än jag på nyheter, skrattar hon.

För övrigt köper hon in mycket lättläst och mycket ljudböcker. Genrer som deckare, fantasy, historia, djur- och naturböcker och böcker om träning är populärt och lånas mycket. Och så är det förstås många böcker på olika språk.

– När jag köper träningsböcker får jag tänka träning som inte är beroende av maskiner utan träning som går att göra i cellen med den egna kroppen, säger hon. Men det händer att jag får en specialbeställning på en bok om cellbiologi på engelska också. Och det mesta går att lösa, även om det ibland kan ta lite tid.

Jourhavande bibliotekarie

Många av de intagna har aldrig varit på ett bibliotek tidigare och många har aldrig tidigare läst en bok. Många sitter också inne en längre tid och inser efter ett tag att dygnet har många timmar och att de måste ha något att göra.

– Jag brukar utgå från vad de gillar och kanske börja med tips om en tidning. Om man ska säga att det finns någon fördel med att jobba med folk som sitter inne så är det att man får en relation till dem. Och är det någon som sitter länge vet jag också vad den personen säkert vill ha. Annars är det ett ständigt boksamtal och boksökande för att hitta rätt bok till rätt person.

Att det kommer en bibliotekarie utifrån tror Lo Ek är bra, inte minst för att det kommer någon som är privatklädd och att det är någon som inte dömer. Just det öppnar också upp för en helt annan typ av samtal och Lo Ek berättar att hon får höra om flickvånsbekymmer, om deras barn, om deras brott och om varför livet blev som det blev.

– Jag är väl 50 procent bibliotekarie och 50 procent någon att prata med, ler hon och

betonar att samtalen är i förtroende men att hon har en bra dialog med personalen och att hon skulle berätta om någon funderar på att skada sig själv eller att rymma.

– De som sitter på häktet eller en anstalt har väldigt lite kontakt med andra och är himla tacksamma. Det finns rätt mycket fördomar runt kriminella, att alla är på ett visst sätt. Men jag blir ofta bättre bemött av intagna inom kriminalvården, än av låntagare på biblioteket. Och det är kul att kunna berätta. Även om man aldrig får glömma att många har begått fruktansvärda brott.

Biblioterapi

Norrköping är en stökig stad med mycket missbruk och kriminalitet. När Lo Ek började arbeta på stadsbiblioteket i december 2010 var situationen på biblioteket påtagligt påverkad av detta och en diskussion pågick hur det skulle hanteras. En av idéerna var att ge missbrukarna en annan bild av biblioteket och det inleddes ett samarbete med öppenvårdsmottagningen Gränden. Biblioteket satsade pengar och hösten 2011 drog Lo Ek tillsammans med en behandlingsassistent igång en bokcirkel med biblioterapi som grund.

– De är ofta så himla vana att prata med psykologer och beteendevetare om sitt missbruk, så idén var att de skulle kunna prata om sina bekymmer utifrån en bok istället för

Fakta

Lo Ek lämnade sin utredning för cirka ett år sedan, samtidigt som Kriminalvården genomgick en stor omorganisation vilket gjorde att den hamnade mellan stolarna.

I höst har det utsetts en ansvarig inom Kriminalvården som ska jobba vidare med utredningen vilket Lo Ek hoppas ska ge resultat i den faktiska verksamheten.

utifrån sig själv, att ha boken som redskap för att jobba med sig själv. Och eftersom behandlingsassistenten har sin samtalsmetodik med en typ av frågor, och jag en annan med mina frågor, blev det ett väldigt bra samspel. Alla i gruppen delade bara med sig av det de själva ville, och kom det upp väldigt jobbiga saker fanns en psykolog kopplad till behandlingsteamet.

Tyvärr lades öppenvårdsmottagningen Gränden ner för ett tag sedan. Deltagarna är skingrade och bokcirkeln rann ut i sanden. Det fanns en efterfrågan på en fortsättning och Lo Ek försökte ha en öppen bokcirkel ett tag, men det var för många hinder för deltagarna att passera på vägen till biblioteket.

– Man kan ju träffa en kompis, och så ligger systembolaget längs vägen, ler hon och berättar att situationen på biblioteket faktiskt blev bättre ett tag under tiden med bokcirkel. Det spred sig att biblioteket var schysst.

– Men nu är det nya individer och andra grupper och sedan i våras har vi en vakt på biblioteket.

Ödmjukhet

Lo Ek vill gärna betona att även om det är mycket elände inom kriminal- och missbruksvård, så är det också mycket glädje. Och att det kanske handlar lite om vem man är som person för att orka jobba med människor med den här typen av erfarenhet. Hon tycker också att hon både yrkesmässigt och privat fått en annan människosyn. Hon tycker att hon blivit ödmjukare inför människor, att hon har en större respekt.

– Man kan aldrig döma någon, för man vet aldrig var en människa kommer ifrån, och jag tänker att alla faktiskt kan hamna i en situation där livet kraschar. ■

Gilla Framsidan på Facebook

A close-up portrait of a woman with dark hair and bangs, wearing black-rimmed glasses and a blue scarf. She is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a blurred library or study area with wooden shelves and a red wall.

Språkvänner i Rosengård

Genom att samarbeta och genom att lära sig tänka efter före, har Rosengårdsbiblioteket utvecklats till att bli en naturlig mötesplats med fokus på språk.

Text och bild: Helén Andersson

Stadsbuss nummer fem i Malmö har sin rutt från nybyggda Västra Hamnen i centrum, till stadsdelen Rosengård i öster. En resa mellan två världar som tar cirka en halvtimme. Buss-hållplatsen vid Rosengård centrum är placerade på den breda Amiralsgatan som klyver stadsdelen åt, precis under den bro över trafikleden som binder ihop området. En bro som sägs ha sin förebild i 1300-talsbron Ponte Vecchio i Florens, och en bro där Malmös första stora centrumanläggning är belägen. Ett centrum som skulle fungera som ett kommersiellt centrum och träffpunkt för invånarna i Rosengård. Centrumbygget är fortfarande, 45 år senare, en samlingspunkt för Rosengårdsborna och här finns bland annat butiker, restauranger, växlingskontor, apotek och ett av Malmös mest välbesökta bibliotek, Rosengårdsbiblioteket.

– Vi försöker utgå från besökarna och deras behov och eftersom invånarna i Rosengård är människor från många olika delar av världen, jobbar vi mycket med läsfrämjande och med möjligheter att mötas och träna på att prata svenska, berättar Maria Roijer, bibliotekschef Rosengårdsbiblioteket.

Trängsel

Ljudnivån är hög, alla sittplatser i biblioteket är upptagna, männen i det lilla rummet med schackbrädor står tätt tillsammans och barn rör sig mellan hyllorna. Det är en vanlig dag på Rosengårdsbiblioteket där de flesta som kommer stannar ganska länge.

– Vi har ungefär 80 besökare i timmen och många av dem stannar kvar. De sitter vid en dator, läser tidningen, är med på någon aktivitet eller på något av veckans två språkcaféer, säger Maria Roijer.

Verksamheten med språkcafé är väl utbyggd med ett bra samarbete med volontärer, men med den senaste tidens flyktingtillströmning har trycket på språkcaféerna ökat och biblioteket har tvingats till begränsningar.

– Vi såg ett behov som behövdes i området så sedan en tid tillbaka har vi språkcafé med nybörjarsvenska parallellt med de andra

Områdesvärd Chokri Choubach är en av sex stadsområdesvärdar i Rosengård. Vårdarna är alla från området på språkcaféerna. Bibliotekschef Maria Roijer tror mycket på samarbete och biblioteket har också ett nära oc

– Vi har dessutom ett lyckat läsfrämjande arbete tillsammans med bland annat Rosengårdsskolan och poes

caféerna. Förra veckan var det 90 personer som besökte språkcaféerna samtidigt och det blir svårt att få ihop. Så vi har vi börjat säga nej till folk och erbjuder plats så länge det finns sittplatser helt enkelt, säger Maria Roijer och menar att begränsningen är för att det ska bli meningsfullt för de som är där.

Språkvänner

Förutom språkcafé på svenska provade Rosengårdsbiblioteket för några år sedan ett språkcafé på arabiska. Man såg en möjlighet att låta olika kulturer mötas och många av deltagarna i de andra språkcaféerna hade lust att vara volontär i sammanhanget.

– Vilken anstormning det blev, ler Maria Roijer. Vi hade kanske trott att ett 20-tal skulle vara intresserade. Vi fick in 90 intres-seanmälningar.

När trycket på de övriga språkcaféerna ökade, tog ett annat bibliotek i Malmö över ansvaret för det arabiska språkcaféet och Rosengårdsbiblioteket utvecklade istället något de kallar Språkvän i Rosengård. Verksamheten är ett samarbete med Malmö stads verksamhet I Malmö möts vi, och på Rosengårdsbiblioteket ligger fokus på språkliga möjligheter med två alternativ att välja på. Det ena är inriktat på att lära sig bättre svenska, det andra är mer en form av öppet lärande där två personer med olika modersmål träffas för att lära sig varandras språk.

– En given win-win situation. Och egentligen handlar det mycket om att man ska få en social kontakt där vi på biblioteket matchar ihop människor som lär av varandra, säger Maria Roijer.

och har ett stort nätverk vilket skapar trygghet. De hittar ofta in på biblioteket där en av dem också hjälper till med ett viktigt samarbete med olika aktörer i området som möter samma målgrupp. Föreningar i området, säger hon.

Utmaningar

Rosengård byggdes som en del av det så kallade miljonprogrammet mellan 1967 och 1972, och fick snabbt ett dåligt rykte, ett rykte som har följt med ända fram till idag. Periodvis är det oroligt i området och biblioteket är inte förskonat från bråk och stök. För sex år sedan var det en sådan period och dåvarande bibliotekschef ville ha en vakt på biblioteket för att garantera säkerheten för personal och besökare.

– Men man insåg ganska snart att det gav motsatt effekt och snarare blev en utmaning för de som var stökiga, säger Maria Roijer.

Det som så småningom bröt utvecklingen var minskade öppettider kvällstid och mer personal de kvällar det är öppet. En omfördelning av personal som också resulterade i fler aktiviteter de kvällar det är öppet

eftersom man helt enkelt är fler på plats.

– Det är också viktigt att den personal som är ute i biblioteket har ett väldigt stort mandat. Och att man pratar mycket inom personalgruppen och stöttar varandra och försöker förebygga. Om vi tror att det kommer att bli lite stökigt en period så har vi mer personal ute och hjälps åt helt enkelt, säger Maria Roijer och påpekar en så enkel sak som möbleringens betydelse i sammanhanget där man har bytt ut höga hyllor mot lägre för att få en bättre överblick över lokalen.

– Dessutom pratar vi en del om det goda värdskapet och påminner ofta varandra om att för varje besökare som kommer in så börjar deras historia på biblioteket. Även om du blivit utslängd ena dagen så är du välkommen nästa dag igen. Och det är ett sätt

att tänka man måste bli medveten om och jobba med.

Ett växande problem och en ny utmaning på Rosengårdsbiblioteket just nu, är barn som passar mindre barn och som är på biblioteket.

– Problemet är att biblioteket inte är någon trygg plats om det är många barn här samtidigt. Vi försöker vänligt men bestämt be dem gå hem med sina småsyskon och komma tillbaka själva, säger Maria Roijer.

Problemet har lyfts i stadsdelen och man jobbar för att bygga upp aktiviteter på andra ställen där föräldrar kan vara med sina barn. Tills dess får personalen på Rosengårdsbiblioteket tänka förbyggande och hitta aktiviteter här.

– En av Rosengårdsbibliotekets styrkor är också att vi har en fritidspedagog som jobbar här och kan jobba just med barnen. Ibland måste man ha in andra yrkesgrupper på biblioteket, konstaterar Maria Roijer.

Uppskattat bibliotek

Rosengårdsbiblioteket var ett av tre nominerade till utnämningen Årets bibliotek 2015. En nominering som Maria Roijer säger har betytt jättemycket för alla som jobbar på biblioteket. Dels att få bekräftelse och en klapp på axeln för arbetet de gör, men framförallt att nomineringen fått dem att reflektera över vad det egentligen är de gör.

– Vad är det andra ser som vi själva inte ser eftersom vi är så ”mitt i” liksom. Vad är det vi missar och som vi kan lyfta, undrar hon nyfiskt.

Trots ständigt nya utmaningar har Maria Roijer en känsla av att alla som jobbar på Rosengårdsbiblioteket tycker det har blivit roligare att jobba där.

– Vi har tydliga mål med vårt arbete och man jobbar här för att man vill jobba med, och möta och hjälpa, olika typer av människor. Vi har den möjligheten här. Och så är det trevligt. För Rosengårdsbiblioteket är ett trevligt bibliotek. ■

Alla människor har en hemlighet

Bemötande är numera ett självklart begrepp för alla som jobbar på bibliotek. Ändå är det inte många som arbetar strategiskt med frågan. Vad har hänt sedan rapporten Bemötande på bibliotek – både service management och solidaritet, kom 2008? Framsidan har mött författaren till rapporten, Karin Sundström på Regionbibliotek Stockholm.

Text och bild: Helén Andersson

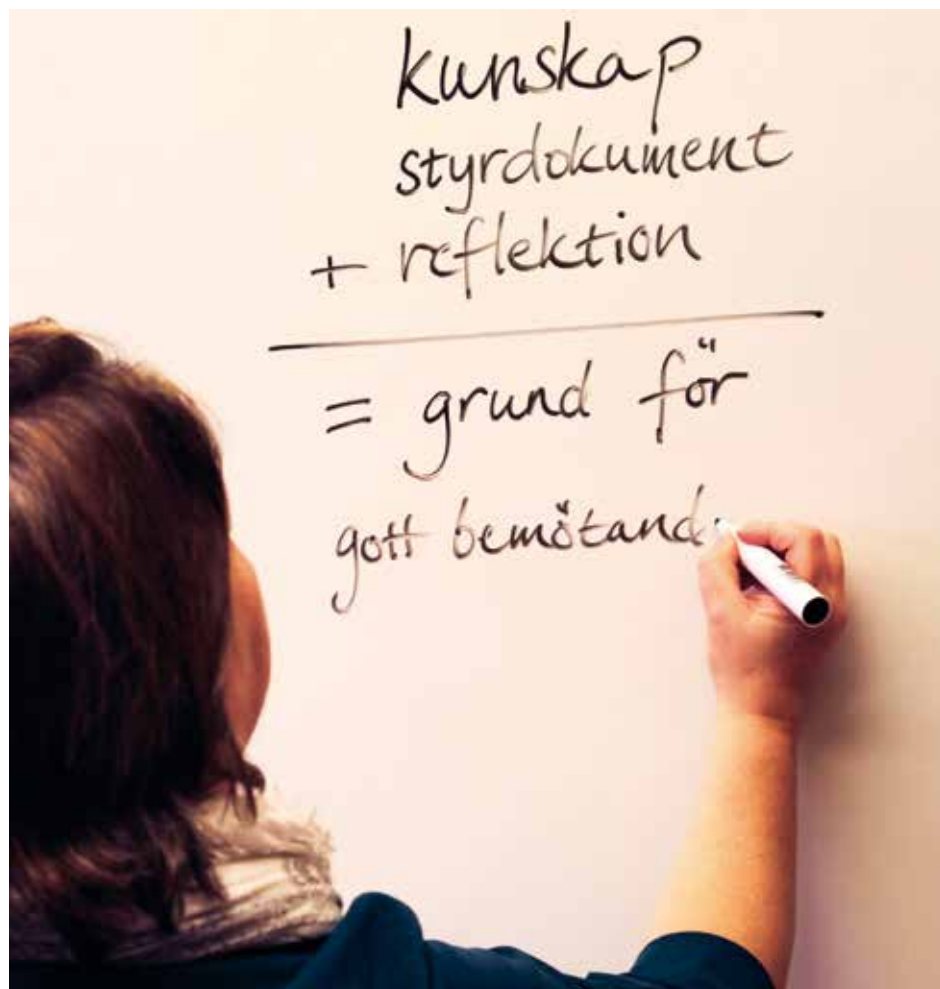
Hur skulle du definiera bemötande på bibliotek?

– Som jag sett det genom åren finns det tre olika sätt att se på bemötande på bibliotek. Det ena är värdegrundsordet bemötande, vilken attityd ska vi ha och vad är det gemensamma i organisationen. Det andra är mer krasst och handlar om tjänstekvalitet och mätbara mål. Sedan brukar jag prata om bemötande som den här tröskeln alla måste över för att kunna ta del av bibliotekets erbjudande. Den tröskeln är olika hög för olika personer och det tycker jag är det som utgör charmen och utmaningen när man arbetar med bemötande.

– Men man kan ha så många olika sätt att se på det här med bemötande. Ett av dem är att det handlar om ett antal praktiska färdigheter som går att skriva i en checklista. Ett annat är att se att det handlar om samspel, om att göra avvägningar och bedömningar i olika situationer. Då blir varje möte en lärandesituation.

Hur har synen på bemötande på bibliotek förändrats sedan 2008?

– Jag upplever en parallell till det här med tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning som för tio år sedan inte heller var särskilt etablerat, men där det nu finns en stor medvetenhet. Tidigare utgick biblioteken mycket från sina samlingar och sina system, nu är användaren mer naturligt i

Mattetal Karin Sundström tror att kombinationen styrdokument, riktlinjer, utbildning och reflektion är förutsättningen för ett bra bemötande på bibliotek.

centrum. I de perspektiven är det mer som handlar om bemötande idag. Men mycket återstår på båda områdena, inte minst vad gäller långsiktighet och strategiskt tänkande.

– Sedan rapporten kom 2008 har jag varit ute på många bibliotek och pratat om bemötande.

– Ämnet är ständigt aktuellt, och ofta upplever jag att det mest akuta är att få prata om bemötandet till besökarna. Men efter ett tag hamnar man i att det bottenar i vad vi har för värdegrund, om hur vi bemöter varandra. Och egentligen borde man starta där, men det känns ofta lättare att börja prata om hur man bemöter de som kommer utifrån.

– Många diskussioner återkommer, men jag upplever ändå att det finns en skillnad i sättet att tänka på bemötande. Trenden går från att det finns ett slags facit att så här gör man med den här eller den där gruppen, till att man mer problematiserar hela bibliotekets roll. Och då ställs det ju högre krav och då räcker det inte med att ha en checklista eller att ha gått en kurs. Numera finns också en generell diskussion på allt fler bibliotek som bygger på ett normkritiskt synsätt vilken jag tror ger bra förutsättningar för att bli bättre på bemötande.

Är bemötande en bibliotekskompetens?

– Ja, jag tycker absolut att det är en del av yrket. Men det är ett personligt ställningstagande och det finns väl inte formulerat någonstans. Bibliotekarie är ju inte en formell profession som jurist, lärare eller sjuksköterska.

Går det att lära sig bemötande?

– Jag tror det är ett arbetssätt, en professionell kompetens som man kan lära sig genom att tänka, pröva och diskutera. Kunskap är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för att bemötandet ska bli bra. Med kunskap finns en höjd beredskap för möten med olika personer.

– Jag brukar rita upp ett slags mattetal, Bemötandets addition, som jag tror ger goda förutsättningar: Kunskaper + Riktlinjer +

Reflektion = Redskap för professionellt bemötande.

– Samtidigt vet jag många som ändå tycker det är svårt. Bemötandekompetens är ju ingen självklarhet bara för att man är biblioteksanställd. Jag brukar jämföra det med pedagogiska färdigheter. En del är bra på det för att de har utbildat sig eller har ett intresse för det, andra för att de har en läggning för det. De flesta som jobbar på folkbibliotek har ju själv valt det och vet att målgruppen är både stor och bred där det kan finnas enstaka personer eller grupper man har svårt för. Men det betyder inte att alla känner att de har förutsättningar att hantera alla situationer.

Tänker du på hotfulla situationer och stök?

– Nej, men sådant kommer ofta upp när bibliotekspersonal pratar om bemötande och samspel med besökare. För mig går det en gräns när det handlar om brott som skadegörelse och hot om våld. Då kommer bemötandet i andra hand. Då handlar det inte om att tänka på att vara trevlig, då är det säkerheten först som gäller. Här har ju alla kommunala verksamheter riktlinjer för hur man ska jobba, men det är viktigt att sådana saker lyfts och pratas om för att också hitta lösningar. Om det handlar om mer än enstaka händelser är det viktigt att lyfta problematiken och se det som en fråga för hela kommunen. Inte bara som en fråga för biblioteket.

– Min erfarenhet är att våldsamma incidenter är ganska sällsynta på de allra flesta bibliotek. Men rädslan för det okända gör att medarbetare kan känna sig osäkra och otillräckliga även inför ofarliga situationer där personer beter sig annorlunda än vad biblioteksnormen föreskriver på grund av till exempel olika kulturell bakgrund, sjukdom, funktionsnedsättning eller missbruk.

Finns det en "lagom" nivå på bemötande på bibliotek?

– Ja, jag tycker att alla ska bli bemötta med intresse och engagemang och här finns en

del att lära av den kommersiella världen. Det är skillnad på vad du tycker och tänker och på din professionella roll på biblioteket. Som tjänsteman har du ett uppdrag och även om det känns tråkigt eller tungt ibland får det inte följa med ut i verksamheten.

– Sedan bör nivån vara jämn också, det är en del i professionaliteten. Oavsett vem som jobbar eller vad frågan handlar om, ska användaren kunna få rimligt med hjälp.

– Jag tänker att bra bemötande är en förutsättning för ett bibliotek som är tillgängligt för alla. Och kunskapen om att man inte kan ha en fast mall är en förutsättning för bra bemötande. Det syns inte utanpå vem någon är och vilka möjligheter och begränsningar hen har beror inte bara på vilken grupp denna person tillhör. Vi på biblioteket måste utgå från var och en och tänka att alla människor har en hemlighet. ■

Framsidan på nätet!

På nätet kan du läsa samtliga artiklar och ladda ner tidningen som pdf.

Vi bevakar löpande konferenser och annat som händer i biblioteksvärlden.

Läs mer på framsidan.net

Koll på attityderna

Folks attityder kan ibland vara en hög tröskel att ta sig över. Kampanjen Hjärnkoll har nu blivit en permanent verksamhet som verkar för att öka kunskapen och minska de negativa attityderna kring psykisk ohälsa. Biblioteken efterlyser mer kunskap internt. Samtidigt är de en viktig samarbetspartner för att sprida andras kunskap.

Text: Fredrik Svedemyr

Hjärnkoll startade som en kampanj för drygt fem år sedan. Tanken från början har varit att sprida kunskap och motverka fördomar kring personer som är drabbade av olika former av psykisk ohälsa. Arbetet har huvudsakligen fokuserat kring att bygga upp ett nätverk av ambassadörer som utifrån sina egna diagnoser på olika sätt förmedlar sina erfarenheter. Det kan vara genom att arrangera caféträffar, prata på skolor eller arbetsplatser. Det kan även handla om att medverka i olika mediala sammanhang eller leda utbildningar. Ett arbete som också gjort skillnad.

– Vi mätte attityderna innan kampanjen drog igång och sedan efter två år. Det vi kan se är att attityderna har blivit bättre, säger Sara Svensson, på Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg (NSPHiG) och samordnare för Hjärnkoll i Västra Götaland.

Myndigheten för delaktighet har gjort en utvärdering av Hjärnkoll som publicerades tidigare i år. De senaste utvärderingsresultaten som även inkluderar 2014 bekräftar den tidigare redovisade positiva utvecklingen. Allmänhetens attityder fortsätter att bli mindre negativt inställda till människor med psykisk ohälsa, såväl i de ursprungliga kampanjlänerna som i de nya kampanjlänerna och i riket som helhet. Dessutom förstärker en mätning i ett av kampanjlänerna bilden av att brukare i minskande utsträckning upplever diskriminering.

Utveckla arbetet

Arbetet initierades av regeringen 2009 och det som vid den tiden hette Handisam fick uppdraget att genomföra kampanjen. Den pågick som ett projekt mellan 2009 och 2014. Tidigare i år fick Myndigheten för delaktighet uppdraget att hitta en permanent och långsiktig verksamhet med utgångspunkt från Hjärnkoll i nära samarbete med Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa, NSPH. I mars bildades också det nationella riksförbundet Hjärnkoll. Arbetet är sedan decentraliserat på regional nivå. I dagsläget är det elva län som har anslutit sig till arbetet, men fler är på väg. I Västra Götaland är det NSPHiG som är basen för det regionala arbetet.

– Arbetet har nu pågått i några år. Vi har haft framgång med våra ambassadörer och vill fortsätta jobba utåtriktat. Det vi ser nu är att många vill ha utbildningar och vi tittar på olika sätt att utveckla vårt arbete, säger Sara Svensson vidare.

Bibliotek som arena

I Kulturrådets rapport Kultur för alla 2015 framgår det att biblioteken runt om i landet efterlyser just bemötandebildningar i förhållande till personer med olika typer av psykisk ohälsa. Här erbjuder också NSPHiG och Hjärnkoll temaföreläsningar för personal. Samtidigt är biblioteken en offentlig mötesplats och kan spela en viktig roll för att

Foto: Helén Andersson

minska fördomar och sprida kunskap.

– Vi skulle gärna vilja samarbeta mer med biblioteken. När vi är ute och träffar folk, så märker vi att det finns ett intresse för allmänna föreläsningar kring attityder och bemötande. Biblioteken är en allmän och bra plats att driva den här typen arbete, säger Sara Svensson. ■

Hon får andra att förstå

Närheten till ett bibliotek kan ha avgörande betydelse för personer som lider av olika typer av psykisk ohälsa. Samtidigt kan också enkla saker som en växande skuld för böcker som inte kommit tillbaka betyda att samma personer slutar gå till biblioteket. Attityderna kring psykisk ohälsa är idag mer positiva. Men mycket arbete kvarstår. Elisabet Hortado Lundberg vittnar om sina erfarenheter.

Text och bild: Fredrik Svedemyr

– Jag fick perspektiv och kärlek genom litteraturen. Hade det inte varit för alla böcker, hade jag nog tagit mitt liv som tonåring. Att biblioteken kan tillgängliggöra böcker och berättelser är fantastiskt, säger Elisabet Hortado Lundberg.

Hon jobbar idag på Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg, NSPHiG, och är bland annat ambassadör för personer med psykisk ohälsa. En roll som går ut på att berätta för andra om sina erfarenheter. Elisabet har inte direkt glidit fram på den berömda räkmackan genom livet. Redan som barn hade hon svårt att förhålla sig till samhällets alla normer och föreställningar om ett normalt beteende. Hon kunde agera impulsivt och utsätta sig för ibland livsfarliga utmaningar.

– Jag hamnade i ett utanförskap, vilket var smärtsamt. Jag var gränslös och nära att stryka med både två och tre gånger. Min uppväxt har inte varit en lätt resa, säger hon.

En upprättelse

Det var först när hon var 32 år som hon fick sin diagnos. Plötsligt fick hon också en helt annan insikt för vad som har format hennes liv genom åren.

– Mycket av det som har hänt i mitt liv hänger ihop med min ADHD-diagnos. Det har blivit en förklaring till hur jag fungerar.

Attityder Elisabet Hortado Lundberg har fått upprättelse. I vuxen ålder fick hon en ADHD-diagnos. Det gav henne perspektiv på hennes uppväxt. Nu jobbar hon med att motverka fördomar och negativa attityder mot personer med psykisk ohälsa.

Nu vet jag att jag har bristande impulskontroll och kan förhålla mig till det. Det känns bra att få ett sammanhang, berättar hon vidare.

Ambassadörskapet har också blivit en slags upprättelse med det förflutna. Genom att berätta om sina erfarenheter kan Elisabet

också hjälpa andra och samtidigt skapa en ökad förståelse för hur det är att leva med ADHD.

– Jag minns när jag fick mejlet om att bli ambassadör. Det var en klockren känsla. Allt som jag har varit med om fick plötsligt ett värde. Det är en väldigt bra grej att berätta.

Det blir en gemenskap varje gång jag möter folk och ett slags helande att få berätta sin historia. Jag känner att det blir en återupprättelse av mig själv, säger hon vidare.

Förändrade attityder

NSPHiG är en sammanslutning av ett 20-tal olika organisationer som jobbar för människor med olika former av psykisk ohälsa. De gemensamma erfarenheterna är en resurs i deras kontakt med vården, såväl som i arbetet med att förändra samhällets attityder.

– Från statligt håll har man jobbat med inflytande och vi har en ny patientlag som ger patienterna mer inflytande. Hela samhället går mot en större delaktighet, säger Elisabet och jämför med hur det var under hennes uppväxt.

– När vi kom till barn- och ungdomspsykiatri så ifrågasatte de mamma och hur hon var istället för att fokusera på mina problem. Idag har jag själv en dotter med autism och när vi har varit i kontakt med vården har det varit full fokus på henne. I skolan är det också en annan förståelse om du får en diagnos. Det är stor skillnad i bemötandet och man kan hävda sitt rätt på ett helt annat sätt än tidigare, fortsätter hon.

Även om attityderna i någon generell mening har blivit bättre, upplever Elisabet samtidigt att mycket av tillgänglighetsdebatten har varit kring enkelt avhjälpna hinder och fysisk tillgänglighet.

– Det som har hänt kring den fysiska tillgängligheten är positivt. Men det har i stort sett inte varit någon debatt om psykisk ohälsa. I det avseendet kan samhället i vissa delar vara extremt otillgängligt. Det finns få anpassade fritids- eller kulturaktiviteter för människor med psykisk ohälsa. Detta medför ett utanförskap som får långsiktiga konsekvenser, säger hon.

Plats för Risk

Biblioteken är naturligtvis en del av kulturlandskapet och så här långt har Elisabet god erfarenhet av i synnerhet de mindre stadsbiblioteken.

– Det är fantastiskt att det finns bibliotek ute i stadsdelarna och att de finns där människor bor. Jag upplever att många med psykisk ohälsa inte tar sig längre än till sitt eget torg. Biblioteken blir en mötesplats. Är du ett barn som gillar att spela Risk i en stadsdel där de flesta spelar boll, är det fantastiskt att det kan finnas en plats där du kan spela Risk på torsdagar.

Flexibelt bemötande

Elisabet har bott på olika platser och varit på olika bibliotek. Generellt upplever hon att det är ett bra bemötande.

– På de lokala bibliotek jag varit på är det ofta en välkomnade attityd. Mina barn kan hålla igång och vi har blivit ombedda att lämna en spårvagn. Men det har jag aldrig upplevt på ett bibliotek. Det är mer tolerant. Sedan är det viktigt att tänka på att alla har olika behov. Själv har jag ett behov av att prata och fråga om saker. Min dotter, som har autism, har inte alls det behovet. Det är viktigt att kunna vara flexibel i sitt bemötande, fortsätter hon.

Viktiga berättelser

Däremot är hon mer kritisk till den typ av berättelser som förmedlas i främst barn- och ungdomslitteraturen. Exempelvis har hon haft svårt att hitta berättelser om barn som mister någon i familjen.

– Det händer hela tiden saker i din omvärld. Min sons pappa dog och det fanns inget som relaterade till det. Men det kan också handla om funktionsvariationer. Pippi får vara fri, men de flesta barn blir omhändertagna. Det är viktigt att ta hänsyn till olikheter och att det går att identifiera sig med en berättelse.

Inte minst understryker hon att tillgången och mångfalden av berättelser kan ha en avgörande betydelse för många människor.

– Mina tonår var svåra. Böckerna gav mig perspektiv och kunskap. Berättelserna blev ett sätt för mig att överleva, säger Elisabet Hortado Lundberg. ■

Kort och gott

300m² fortsätter

Kulturnämnden i Göteborg har beslutat att det lilla nischbiblioteket Stadsbiblioteket 300m² får fortsätta ytterligare ett halvår, fram till den 30 juni 2016. Driftkostnaderna ska finansieras genom bland annat ökad uthyrning och minskade kostnader på Stadsbibliotek vid Götaplatsen.

Stadsbiblioteket 300m² är ett litet bibliotek som först var tänkt att vara öppet under den period som Stadsbiblioteket vid Götaplatsen byggde om. Men bland annat genom sitt geografiska läge och den höga servicenivån, har 300m² blivit en succé bland biblioteksbesökarna i Göteborg.

Fler nås av Bokstart

Region Jämtland Härjedalen och Länsbiblioteket i Västernorrland blir nya piloter i Kulturrådets läsfrämjande satsning Bokstart. Kulturrådet fördelar närmare 3,8 miljoner i stöd till de tre pågående projekten i Göteborg, Landskrona och Stockholm, och till de två nya pilotprojekten.

Genom hembesök och bokpaket till småbarnsföräldrar i särskilt utsatta områden och till familjer med långa avstånd till biblioteket, vill Bokstart uppmuntra och inspirera till högläsning på det egna modersmålet.

– I de första pilotprojekten för Bokstart kan vi se att av alla de familjer med sex-månadersbarn som man riktade sig till, lyckades man nå drygt 70 procent. Det är en bra räckvidd och det visar vilken betydelse hembesök kan ha, säger Nina Frid, handläggare för läsfrämjande på Kulturrådet.

8 Sidor som talfidning

Sedan år 2015 har Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, ansvar för den lättlästa nyhetstidningen 8 Sidor. Under hösten har MTM lanserat 8 Sidor som talfidning. 8 Sidor som talfidning innehåller precis allt som papperstidningen innehåller, med undantag för bilder.

Må bra med böcker

Norrköping stadsbibliotek har länge arbetat aktivt med läsförbättrings åtgärder mot lässvaga grupper. Flaggskapet är läsombudsverksamheten, men de senaste åren har också bokcirkel för personer med lättare psykisk ohälsa väckt stort intresse och deltagande.

Text och bild: Helén Andersson

Må bra med kultur är region Östergötlands version av Kultur på recept. Verksamheten vänder sig till personer med lättare psykisk ohälsa som rekommenderas att delta i en kulturaktivitet där ett av valen är en bokcirkel på stadsbiblioteket i Norrköping.

– Det är jätteroligt att regionen inser att böcker och läsning kan ha en friskvårdsaspekt, ler Ingela Karlsson, bibliotekarie på stadsbiblioteket och ledare för bokcirkelarna.

Ingela har haft en bokcirkel per termin sedan samarbetet med region Östergötland och Må bra med kultur inleddes år 2012. Alla som har valt bokcirkeln som aktivitet har blivit rekommenderade att delta via sin vårdcentral eller annan vårdkontakt, och alla har lättare psykisk ohälsa som till exempel depression eller utmattningssyndrom. De flesta har ensamhet som gemensam nämnare och har angett att det är för att komma ut och träffa andra som de är med.

Deltagarna träffas åtta gånger där de till varje tillfälle har läst samma bok, en bok Ingela försöker anpassa till gruppens sammansättning gällande åldrar, intressen och läsvana.

– Det går inte att hitta en bok som passar alla, men det behöver det ju inte göra heller. Det viktiga är ju diskussionen efteråt och man behöver ju inte tycka om en bok för att delta i den. Många har inte varit med i en bokcirkel förut och många blir förvånade när de går hem med en helt annan uppfatt-

Erfarenhet Arbetet med bokcirkeln har överraskat Ingela och gett henne både erfarenhet och en kunskap om att människor är så mycket mer än vad man ser vid första anblicken. Erfarenheter hon också har nytta av i sitt övriga arbete på biblioteket.

– Det kanske låter banalt, men jag försöker se människan och tänka att det är individer det handlar om.

ning om en bok än den de hade när de kom, säger Ingela Karlsson och berättar om kvinnan med trötthetssyndrom som inte orkat läsa på många år men som genom cirkeln fått läslusten tillbaka, och om mannen med koncentrationssvårigheter som orkat läsa en hel novellsamling.

– Jättekul, ler Ingela och beskriver skillnaden mot andra bokcirkel med att den här bokcirkeln kräver lite mer omtänksamhet, uppmuntran och lugnare tempo.

– Fast jag har aldrig varit med i någon annan bokcirkel så egentligen vet jag ju inte det, skrattar hon. Men, tillägger hon, deltagarna har ofta lågt självförtroende och kräver både

kontinuitet och trygghet.

Regionens rekommendation är att varje deltagare får delta i två omgångar bokcirkel. Sedan ska nya släppas in. Men många ville fortsätta träffas så Ingela bestämde att erbjuda ytterligare en cirkel, en öppen cirkel dit alla är välkomna utan rekommendationer från vården.

– Det går att anmäla sig direkt till biblioteket och den öppna bokcirkeln vänder sig till tidigare bokcirkeldeltagare och alla andra med liknande problem. Så under hösten har jag kört två välbesökta cirkel parallellt. Men mitt nästa drag är att se till att någon i gruppen i den öppna cirkeln är samtalsledare, och att jag bara hjälper till med lokal och böcker.

Självklar mötesplats

Med ett brett utbud av aktiviteter, ett växande bibliotek, medborgarservice och café, har Mötesplats Norrby i Borås på fem år utvecklats till en självklar mötesplats i stadsdelen.

Text och bild: Helén Andersson

Det luktar nybakat när jag kliver innanför dörrarna till Mötesplats Norrby. Det är en helt vanlig vardagsförmiddag i oktober. Två män sitter vid ett bord med varsin kaffekopp och samtalar, vid ett annat bord spelar två höstlovslediga pojkar schack och en kvinna slår sig ner med en tidning i en av fätöljerna i biblioteksdelen.

– Många som kommer hit känner sig som hemma. Det är ganska avslappnat här och det är därför vi har många som kommer hit ofta, säger bibliotekarie Eva Boman och berättar att förmiddagarna är ganska lugna där de flesta som kommer vill ha hjälp vid datorerna. Medan eftermiddagarna samlar mycket folk med både språkcafé och läxhjälp samtidigt.

Nobelfest och kulturutflykt

Mötesplats Norrby ger en hemtrevlig känsla med blommor i fönstret och utplacerade stearinljus. Det är förvisso trångt, men det begränsade utrymmet är väl utnyttjat. Besökaren möts av en välkomnande informationsdisk som också agerar medborgarservice, till vänster den luftiga cafédelen med tidskrifter och spel, till höger biblioteksdelen med bokhyllor, datorer och läsplatser. Alldeles bredvid bibliotekets lilla barnhörna står ett stort, vitt arbetsbord som just nu är belamrat med ett antal symaskiner, trädrullar och måttband.

– Två gånger i veckan har vi aktiviteten

Vardagsrum Eva Boman vill beskriva Mötesplats Norrby som ett vardagsrum med många möten.

Symaskin då man kan komma hit och sy och få hjälp med det, berättar Eva Boman.

Symaskinsaktiviteten tillhör mötesplatsens fasta aktiviteter, liksom en matlagnings- och bakkurs, språkcafé tre gånger i veckan, lättläst bokcirkel och schack. Dessutom finns särskilda aktiviteter som kulturutflykter till museer och stadsbibliotek, busstur till Ullared, ett återkommande bokcafé och Norrbys Nobelfest den 10 december.

– I år är det fjärde gången vi delar ut Norrbys alldeles egna Nobelpris till någon

som gjort något bra för Norrby under året, säger Eva Boman och berättar stolt att initiativet till priset är Mötesplats Norrbys med stöd av AB Bostäder och Hyresgästföreningen.

Årets entreprenör, årets fredspris, årets kulturpris och årets miljöpris är utmärkelsen där vinnare i varje kategori utses av de boende i området och där Mötesplats arrangerar röstning och genomförande. Vinnarna får femtusen kronor var att göra något för på Norrby.

Hjälper till med det mesta Många kommer dagligen till Mötesplats Norrby och många behöver hjälp med allt från att sy till att förstå internetbanken.

– Många som kommer hit vill ha hjälp med att fylla i papper inför anhöriginvandring, och då är det kul när de senare kommer tillbaka tillsammans med sina släktingar, säger Eva Boman.

– Han som van fredspriset förra året betalade till exempel en skidresa till Ulricehamn och en annan köpte parkbänkar till området.

För alla

När Mötesplats Norrby öppnade för fem år sedan var visionen att det skulle bli Norrbybornas egen mötesplats med syfte att öka kvalitén för de boende. För många har det också blivit ett andra vardagsrum där en stor del av verksamheten utgår från besökarnas behov.

– Vissa aktiviteter som medborgarservice, café och boktips vill vi ju ha, men mycket utgår från medborgarnas efterfrågan och ibland kan det vara snabba ryck, ler Eva Boman och berättar om sommarens arrangemang av Norrbydagen som var ett initiativ från boende i området.

– Andra stadsdelar i Borås har egna fester och nu var det en grupp som ville arrangera en liknande här. Alla förberedelsemöten var här på Mötesplats och vi var med i planeringen och fixade bland annat mattält. Det var snabba ryck men det blev ett lyckat arrangemang.

Trots att det ofta är mer än fullt inne på Mötesplats, finns det boende i Norrby som fortfarande inte upptäckt att de finns. Eva Boman berättar att de gärna vill bredda besöksgruppen och att till exempel pensionsgruppen ännu inte hittat hit.

– Vi försöker locka hit nya målgrupper med olika aktiviteter, men det går väl så där, erkänner hon och uttrycker viss frustration. Vi skulle till exempel gärna se fler personer med svensk bakgrund här, men vårt problem är att nå ut till alla. Och vi har lärt oss att all information på Norrby sker muntligt genom nyckelpersoner. Trots vårt läge vid infarten till stadsdelen, trots stora skyltfönster med affischer och information på sociala medier, fungerar det muntliga bäst.

– Däremot har boende från flyktingboendet runt om i Borås hittat hit. Och tillsammans med Stadsbiblioteket i Borås har vi den senaste tiden också placerar ut böcker på de transitboende som finns i kommunen. Det är mest böcker på arabiska för både barn och vuxna, lite tidskrifter och lite svenska barnböcker.

Fristad

I april 2015 kunde man läsa en artikel i Borås Tidning med rubriken ”Deras mål - Stoppa våldet i Norrby”. Artikeln handlade om ett arrangerat möte på Mötesplats Norrby med syfte att stoppa det våld som blossat upp i området.

– Det var många som kom och som var engagerade, berättar Eva Boman. Det har varit oroligt i omgångar i området, det senaste handlade om bråk mellan olika stadsdelar i Borås. På mötet diskuterades saken och alla fick säga sitt och det kom många förslag på vad som skulle kunna göras.

Mötesplats Norrby är förskonade från konflikter och bråk. Eva Boman tror det beror på att så många är, eller har varit så mycket där, att de känner en tillhörighet.

– Man förstör ju inte det ställe man ska vara på själv och där personalen känner dig och din familj sedan många år. Mötesplats Norrby är som en fristad. En neutral plats man kommer till efteråt istället.

Gör allt

Mycket har förändrats under de fem år Mötesplats Norrby varit öppet, men kärnan har bestått och av den är det biblioteket som utvecklats mest. Från bara enstaka böcker på hyllorna till fulla hyllor och utlåningssiffror som pekar brant uppåt. Framförallt är det svenskurser, lättlästa böcker och barnböcker som efterfrågas.

– Barnen är ju inte vår huvudgrupp, men förskolorna lånar mycket böcker på andra språk. Böcker de i sin tur visar föräldrarna som sedan kanske hittar hit, ler Eva Boman och beskriver sitt jobb som bibliotekarie på Norrby Mötesplats som ”annorlunda”.

– Här får man säga ja till mycket. Här-omdagen hjälpte jag en person att laga en häftapparat, skrattar hon. Annars handlar det mycket om bankärenden, fylla i blanketter och att skriva cv. Så det är inte så mycket litteraturförmedling. Men just nu kan jag inte tänka mig något annat. Här får man ju göra allt. ■

Rätt kvinna på rätt plats

Heidi Carlsson Asplund är bibliotekarien som beskrivits som ett strålande exempel på hur en eldsjäl kan göra skillnad. Hon sägs ha känslspröt som få när det gäller att uppfatta utsattas behov, och hon har ett omtalat engagemang för både människor och djur.

Text och bild: Helén Andersson

Jag får ta hjälp av bilens gps för att hitta hem till Heidi som bor där vägen slutar i en skogs-dunge strax utanför Alingsås. Sväng höger vid brevlådorna efter fotbollsplanen, löd instruktionen som leder mig till hennes hus där, förutom Heidi, några hönor och en svart katt möter mig på gårdsplanen.

– Var det svårt att hitta, undrar Heidi, tar katten i famnen och visar runt bland hästhagar, stall och hönshus där två hästar, tre tuppar, nio hönor och tre kycklingar huserar.

– Jag hittar aldrig var hönorna lägger sina ägg så jag köper ägg i affären, skrattar hon, släpper ner katten och visar mig in till värmen där vi slår oss ner i husets stora glasveranda med varsin kopp kaffe. Hon berättar om sin upp-

växt på landet som präglat hennes liv med bland annat ett stort engagemang för djur, och där hon som ung var engagerad i Djurens Rätt som bland annat spred skräck på torget i Alingsås.

– Folk blev mest arga, de trodde att vi var terrorister som släppte ut minkar, ler hon.

Men det är inte Djurens Rätt som gör det, även om jag nog hade gjort det i dag om jag varit yngre, säger hon allvarligt och berättar om sitt engagemang för hästar, angorakatter, elefanter i Afrika, gallbjörnar i Kina och dansande björnar i Rumänien.

– Och så har jag bildat en hönsklubb här i Sjövik. Det är tur att min man också tycker om att bo på landet, säger hon och tittar kärleksfullt ut mot hästarna i hagen.

Och nu ska jag köpa rygsäckar så att man kan komma ridande till biblioteket och låna en rygsäck med böcker utanför dörren. Som Drive-in. Fast Ride-in".

Heidi Carlsson Asplund

Tillgänglighet

Det var när hon arbetade som barn- och ungdomsbibliotekarie i Alingsås hon första gången kom i kontakt med tillgänglighetsfrågor. Hon fick uppdraget att ta hand om lättlästa hyllan där det visade sig att biblioteket hade ett pågående samarbete med läs- och skrivstudion på Komvux som också hade en utbildning för vuxna med dyslexi. Tillsammans med Komvux och skrivstudion startade Heidi ett treårigt projekt där man tillsammans läste lättläst litteratur.

– De flesta var män mellan 30 och 60 år,

FAKTA

Namn: Heidi Carlsson Asplund

Ålder: 61 år

Jobb: Bibliotekarie på biblioteket i Lerum

Bor: Sjövik

Familj: Man, två vuxna döttrar, ett barabarn

Vad driver dig i jobbet: Det är kul med utmaningar, det är kul att träffa människor och jag gillar utvecklingsarbete väldigt mycket.

Vad läser du just nu: De osynliga av Roy Jacobsen. En fantastisk bok jag rekommenderar till alla.

Finns det något vi inte vet om

Heidi: Nej, jag pratar så himla mycket så alla vet allt om mig. Jag äter aldrig kött på restaurang och jag gillar pelargonier. Det vet nog inte alla.

berättar hon. Personer som aldrig tidigare läst en bok och som nu började komma till biblioteket. Det var min första kontakt med dyslektiker och jag insåg hur viktigt det är att kunna delta i samtalen runt kaffebordet och kunna prata om samma bok. Oavsett på vilket sätt man läst den.

Några år senare blev hon tillfrågad om hon var intresserad av ett vikariat som regional bibliotekskonsulent med fokus på tillgänglighetsfrågor. Med viss bävan tog hon sig an uppgiften som så småningom blev en fast anställning under åtta år.

– Allting var ju nytt för mig egentligen, minns hon. Jag visste ju lite om lättläst, men inte särskilt mycket om talböcker och frågor som rörde fysisk tillgänglighet hade jag ingen susning om.

Amy-pris

Heidis känselspröt konstaterade ganska snart att det fanns ett stort behov av praktisk hjälp när det gällde nedladdning av Daisytalböcker på biblioteken i Västra Götalandsregionen. Hon inledde samtal med MTM som snart utsåg henne till projektledare för projektet Daisy-direkt, och tillsammans med Örjan Pettersson på Göteborgs Stadsbibliotek drev hon under några år utvecklingen av Daisy och egennedladdningens svåra konst i Västra Götalandsregionen.

– Folkbiblioteken i Västra Götalandsregionen var ju de första i Sverige som lanserade egennedladdning och vi utbildade ett hundratal personer på biblioteken som i sin tur utbildade vidare. Nu finns appen Legimus som jag tycker fungerar bra, och det är helt underbart att kunna ge kontot till låntagarna som tycker det är fantastiskt. Det enda jag önskar nu är att läromedel för grundskolan och gymnasiet också ska finnas i Legimus.

Åren med utvecklingen av nedladdning av Daisy resulterade bland annat i att Heidi år 2012 utsågs till årets Amy-pristagare. I motiveringen skriver MTM bland annat att hon får priset för sitt målmedvetna arbete med att underlätta tillgängligheten till litteraturen, och att hon i hög grad bidragit till att

Eldsöl Heidi Carlsön Asplund har ett omtalat stort engagemang för alla utsatta människor och önskar att frågan får en högre prioritet och status på biblioteken.

– Vi måste börja samarbeta med de myndigheter som har de under sitt beskydd som inte använder biblioteket.

göra Västra Götaland till en bättre plats för personer med läsnedsättning.

– Jag blev otroligt glad och smickrad över priset, ler Heidi. Det kändes som ett kvitto på att jag jobbade på rätt sätt med väldigt mycket workshops och hands-on för målgruppen. Men egentligen handlar det ju bara om att se de som är i behov av ens tjänster och vad man kan göra för att hjälpa och stödja.

Ride in

Avståndet till kontoret i Göteborg gjorde att Heidi efter några år sökte sig närmre hemmet och började jobba som bibliotekarie på Lerums bibliotek. Där har hon fortsatt jobba med tillgänglighet och har bland annat infört dyslexiveckor och ett brukarråd för seniorer. I tjänsten på Lerums bibliotek ingår också ett ansvar för den lilla biblioteksfilialen i Sjövik. Ett litet populärt och mycket välbesökt bibliotek bara ett stenkast från hennes bostad, men ett bibliotek med ytterst begränsade öppettider. Återigen tar Heidis engagemang över och hennes självklara inställning till allas rätt till ett bibliotek har på kort tid förvandlat denna lilla filial till ett meröppet bibliotek med självutlåningsautomat och programverksamhet.

– Det är jätteviktigt att det finns öppna filialbibliotek där människor bor. För det är närheten som avgör om man använder bibliotek eller inte, och det är så sorgligt med den enorma filialnedläggningen i landet, säger Heidi och menar att nedläggningarna är en utarmning av kulturen och i förlängningen en fara för läsandet för barn.

– En av våra stora utmaningar är att få föräldrar att börja läsa högt för sina barn igen.

Att jobba på en filial är inte något nytt för Heidi. Redan under sina första år i Alingsås arbetade hon med en filial i det lilla samhället Sollebrunn. Ett arbete som resulterade i stor uppmärksamhet i lokala medier eftersom filialen profilerade sig som ett specialbibliotek om hästar. En av Heidis bestämda uppfattningar är att alla bibliotek inte måste se likadana ut, att det ska finnas bibliotek dit man kan gå och få speciell, utsökt hjälp.

– Bibliotek ska inte vara utslätade där all personal ska kunna allt. För det kan de ändå inte, säger hon väl medveten om att profilerade bibliotek inte passar lika bra överallt.

– Men kan man hitta en gemensam nämnare för orten är det sådana saker man ska jobba med för då får man människor till biblioteket.

Det som framförallt skiljer det meröppna

biblioteket i Sjövik mot andra mer öppna bibliotek är programverksamheten under konceptet ”Vad gör din granne?”. Heidi är nöjd med konceptet och berättar att tanken är att de boende i lokalsamhället ska bidra till att lära känna varandra. Biblioteket har hittills varit fullsatt när ordsbor berättat om sina liv som sportjournalist, författare, dokumentärfilmare eller om projektarbete med självkörande bilar på Volvo.

– En granne många bara sett köra traktor och mocka skit tidigare, skrattar Heidi.

– Och nu ska jag köpa ryggsäckar så att man kan komma ridande till biblioteket och låna en ryggsäck med böcker utanför dörren. Som Drive-in. Fast Ride-in.

IFLA

Redan under sin tid på Regionbiblioteket blev Heidi tillfrågad om hon ville arbeta i IFLAs sektion Library section for people with speciell needs. Då tyckte hon absolut inte att hon hade tid. Hon ville vandra i fjällen och ta hand om sina djur. Men nu, några år senare, har hon insett att det går att kombinera och hon ler med hela ansiktet när hon berättar att hon numera kan kalla sig Standing Committee member i IFLA.

– Jag är så glad att jag bestämde mig för att gå in i IFLAs arbete. Det är så otroligt stimulerande och det är fantastiskt att träffa kollegor från olika delar av världen. Kollegor som verkligen brinner för sitt arbete. Trots att det finns enormt stora skillnader i verksamheter och finansiering finns det också många gemensamma nämnare och det är det som är så spännande.

Heidi berättar om hur uppmärksammad den svenska talboksmodellen är runt om i världen, att många vill veta mer om den och att både Finland och Norge nu ska börja med talböcker på biblioteken. Men hon har också upptäckt att Sverige ligger efter på andra områden där Asien till exempel utmärker sig inom den tekniska utvecklingen, och USA med ett gediget dyslexiarbete.

Just nu pågår en översättning av IFLAs riktlinjer för folkbibliotekens arbete mot

dyslektiska personer. En uppdaterad, modern version med handfasta råd där Heidi har bidragit med råd som till exempel att biblioteken ska strukturera sitt arbete och arbeta i team med frågan.

– Jag har bara bidragit med synpunkter jag tyckte skulle vara med, säger hon blygsamt och berättar om sina erfarenheter från sitt arbete runt om i Västra Götalandsregionen

Djurliv Häromdagen hittade Heidi en död räv på farstun, en knapp meter från en ruvande höna. Vilket drama som utspelats vet ingen, men nu spatserar en glad tupp runt trädgården medan en lika glad höna har flyttat in i hönsuset med sina tre kycklingar.

nen där hon ofta såg att det var en ensam person som jobbade med frågan och vilka konsekvenser det ger brukaren.

– Och så tycker jag det ska vara en stående punkt på alla arbetsplatsmöten. Både funktionsnedsatta och barn är prioriterade grupper i bibliotekslagen och då är det ju självklart att det är prioriterade på arbetsplatsmötena också.

Hemlösa

Just nu pågår också ett arbete inom IFLA med att ta fram riktlinjer för arbete med hemlösa personer på biblioteken. Heidi berättar hur imponerad hon är över bibliotekarie Sanja Bunic från Zagreb, om hur hon under många år jobbat med hemlösa på biblioteken genom att bland annat engagera dem i olika kurser.

– Hennes filosofi är att får man utbildning blir man mer angelägen, säger Heidi som inser hur komplicerad frågan är när biblioteken förvandlas till värmestugor.

– De hemlösa är också invånare i kommunen, men vad händer med övriga biblioteksbesökare, funderar hon och erkänner att hon inte vet hur det hanteras i Sverige, att hon sällan hör att det talas om de hemlösa på biblioteken. Hon tycker att Sverige borde bjuda in Sanja Bunic för att hon ska dela med sig av sina erfarenheter om hur de i Zagreb lyckas göra mycket utan mycket resurser.

– Vi har mycket att lära, konstaterar Heidi. Och Sanja får gärna bo här. Det är bara roligt. Sektionens japanska ordförande har redan bott här inför ett av våra möten. Hon blev helt salig över den svenska tystnaden och mina hönor på verandan. Och innan vårt nästa möte i Berlin kommer sekreteraren från USA att bo här några dagar. Tänk vilka fantastiska människor jag träffar och får jobba med. Jag har inte ångrat en enda dag att jag en gång valde att bli bibliotekarie. ■

Global satsning

Internationella Daisykonsortiet är en sammanslutning av organisationer vars gemensamma mål är att skapa tillgänglighet för personer med läsnedsättning.

Text och bild: Helén Andersson

– Just nu arbetar vi på en satsning vi kallar Baseline som handlar om att sätta en miniminivå för tillgänglighet för e-böcker, berättar Jesper Klein som sedan den första september är ny styrelseordförande i internationella Daisykonsortiet.

– Kopplat till miniminivån finns också ett behov av certifiering av tillgänglighet, en slags stämpel som är utfärdad av neutral part, fortsätter han. Internationella Daisykonsortiet jobbar just nu med att

få en struktur och en organisation som kan stödja bokbranschen med kompetens och rådgivning, både internationellt och på lokal nivå. Det behövs en slags checklista där vissa krav uppnås.

En sådan lista finns inte idag och därför råder det stor osäkerhet i branschen kring vad som egentligen är tillgängligt.

Utmaning

En av de större utmaningarna för internationella Daisykonsortiet är att få de stora internationella bokförlagen, och de stora elektroniktillverkarna att få upp ögonen för att det finns ytterligare stora potentiella kundgrupper som idag inte läser på grund av bristande tillgänglighet.

– Det är de stora aktörerna som lägger grunden för e-boken i världen och det handlar om att få dem att gå över till att använda Epub3-standarden i sin digitala utgivning,

säger Jesper Klein som menar att vi i Sverige ibland rycker på axlarna åt e-boken, men att den i många länder redan är väldigt viktig och att det är ett viktigt budskap till branschens aktörer.

Genom att delta i utvecklingen av tekniska standarder och open source-mjukvara för e-boksläsning, bidrar internationella Daisykonsortiet i förlängningen till förbättringar av tillgängligheten till både e-böcker och webben.

– Vårt arbete handlar också mycket om att öka förutsättningarna för hjälp till självhjälp i tredje världen. Vi har projekt tillsammans med flera av FN:s organ kring att främja till-

komst av tillgängliga böcker i länder som till exempel Indien och Bangladesh.

Ansvar

Genom arbetet i internationella Daisykonsortiet får Jesper Klein insyn i tillgänglighetsarbete runt om i världen. På det senaste styrelsemötet, berättar han, ägnades till exempel en lång stund åt de rättsfall i USA som på senare tid gett goda resultat. Bland annat om synskadades intresseorganisation i USA som stämt stora universitet när de köpt digitala lärmiljöer utan att ta med tillgänglighetskraven, och om New York som drog tillbaka en investering värd flera miljoner dollar från Amazon på grund av brister på tillgänglighet.

– Man har börjat ta ansvar på ett nytt sätt, på en ny nivå, för tillgänglighet och digital läsning i USA. Och det får naturligtvis återverkningar i resten av världen också.

När Jesper Klein tar tempen på tillgänglighetsbehoven just nu så tänker han framförallt på de som befinner sig inom utbildning där han menar att teknikens möjligheter nästan är oändliga.

– Teknik som till exempel 3D möjliggör för första gången att blinda barn kan ta till sig hur en molekyl sitter ihop. Det är här de stora utmaningarna finns och här finns mycket att jobba med. Det vi ser nu är bara en svag strimma ljus vid horisonten.

– Det är olika utmaningar och i kedjan mellan författare och läsare finns olika aktörer som kan göra rätt eller fel. Vi behöver göra det lättare att göra rätt. ■

Fakta

Det internationella Daisy Consortium bildades 1996 av talboksbibliotek runt om i världen för att leda övergången från analoga till digitala talböcker.

Konsortiet leds av en styrelse som består av representanter från samtliga fullvärdiga medlemsorganisationer.

Jesper Klein valdes som ordförande för Daisy Consortium i juni 2015 och tillträdde det fyraåriga förordnandet den första september. Till vardags är Jesper Klein chef för Medier och Tjänster på MTM.

Jesper Klein

Om jag hade ett bibliotek...

Mats Ahlsén är journalist och författare. Han var i många år chefredaktör på den lättlästa tidningen 8 sidor. Just nu är han aktuell med boken Axel var en idiot. En lättläst bok om livet som utvecklingsstörd i Sverige på 1900-talet.

I sitt kåseri berättar han om livslånga konsekvenser av mötet med fru Peterzon med z, och om att vilja ge en allmän amnesti till alla små idéer som hamnat i träda.

På 50-talet förbättrade jag och min syster en lånebok. Kajsa Rutlapp fick färgglada illustrationer i vaxkrita. På stadsbiblioteket var de lågimponerade, till och med ampra.

Efter dådet blev det längre mellan biblioteksbesöken. Det var knappt att jag vågade smyga in och öppna bilderboken om den lilla mullvaden som bereder lin. Jag kände mig inte värdig.

Senare, på sextioalet, var det alltid vinter. Vi kom till skolan som ylleoftande källdolmar, i oändliga lager av ärvda kläder. Vi travade mödosamt uppför trapporna. Den sista syntes oändlig. Högst upp skyttade dörren till biblioteket, som soltemplet på en aztekisk pyramid, i realiteten bara en smutspatinerad skrub, stor som en bastu och öppen någon timme i veckan under sträng övervakning. Jag gick aldrig in. Risken att stöta ihop med fru Peterzon med z var för stor. Peterzon med z skvallrade när man gjorde fel och i biblioteket fanns många fel att göra.

Dörren till vänster var säkrare. På det platta taket utanför låg skolgården bland skorstenar och ventiler. Även där kunde förvisso fru Peterzon med z beslä oss med fel. Men det fanns skorstenar att smyga sig bakom.

Allt var säkert mitt och tidsandans fel men känslan av att inte vara värdig och rädslan att göra fel släppte bara långsamt. Än i dag går

jag hellre en mil till fots i en främmande stad än hoppar på en spårvagn utan att veta när, var och hur jag ska köpa biljetter och vem jag ska visa dem för.

Bibliotekens kompetens, öppenhet och goda vilja är överväldigande. Men tro inte att rädslan att möta fru Peterzon med z är försvunnen för den skull. Och omvänt – tro inte att omvärldens mest sagolika vanföreställningar försvinner av sig själva – förväntningar att biblioteken på jourbasis ska hjälpa till att skaffa bostad, hitta jobb, översätta myndighetspapper och förklara det oförklarliga.

Jag är obenägen att fråga och ängslig att göra fel. Och jag är ändå normalskadad. Jag kan gå, jag kan prata, höra och se, jag kan skriva, läsa kataloger, formulera en fråga, hänga med i ett svar, förstå att jag inte förstår och begripa att jag begriper.

Inom mig finns en liten djävul som älskar stora ord och diffust formulerade lösningar på tidens problem. När jag ger efter för de stora ordens djävul kan jag säga saker som: Biblioteken ska vårda berättelserna. Besökarnas berättelser, författarnas och läsarnas berättelser, bibliotekariernas egna. Kommunikation, kort sagt.

Men den hunsade åttaåringen i mig önskar mindre saker. Kanske ignorerade skolledningen en lärare som med enkla medel ville göra bokbastun under takåsen mindre

förbjudande.

Jag skulle vilja ge en allmän amnesti till de små idéer som hamnat i träda efter alltför ensidigt storskalig odling. Lika diffust det förstås, men ändå: Smyga bakom skorstenen och pröva, testa. Kanske kostar det en slant men då kan väl jag betala. Jag är ju trots allt författare och tjänar ibland 10 000 kronor i månaden. Utan att skrityta.

När jag någon gång öppnar mitt eget bibliotek tar jag bort receptionsdiskarna (om de inte redan är borta). Jag öppnar en cafeteria som drivs av ett dagcenter. Det höjer stämningen. Jag öppnar ett rum för de nya berättelserna. I Sverige ruvar tiotusentals mobilkameror på bilder av mödosamma och farliga flykthistorier. Tiotusentals berättelser som bara skriker efter att kommuniceras. Och så sätter jag upp tusen tupptavlor på barnavdelningen (en stulen idé men jag tror på den, obetingat).

Och fru Peterzon med z? Hon får börja med att restaurera Kajsa Rutlapp så vi får ut den i hyllorna igen.

Mats Ahlsén Foto: Anna Hemeke

Kultur i Väst
405 44 Göteborg

God Jul & Gott nytt år!

Har du tips, idéer eller synpunkter är du varmt välkommen att höra av dig till redaktionen. Skriv ett mail till oss på:
redaktionen@framsidan.net

Kultur i Väst